

POSTOJNSKI
PREPIH

MAJ 2020 107 LETNIK 14

OBCINA
POSTOJNA

Lepa in topla pomlad nas je letos razvajala že zelo zgodaj. Narava nam je v času, ko smo bili zaradi koronavirusa prikrajšani za sproščeno, svobodno življenje, nudila svoje zatočišče. Marsikateri kotichek smo odkrili na novo ali uživali v sprehodih po neobljudenih in osamelih stezicah ter se ob tem morda spomnili na ljudsko pesem Kje so tiste stezice? Kljub temu so mnogi pogrešali svojo ustaljeno obliko rekreacije. Zato so razrahljani ukrepi razveselili tudi mnoge tekače, ki uživajo na atletski stezi Športnega parka. Med njimi so tudi Robert, Blaž, Rebeka in Matevž.

»Poleti gremo na morje!«

To je bil moj motivacijski stavek, ki sem si ga ponavljal ves čas trajanja epidemije. Zdaj se nam nekako zdi samoumeven, konec marca pa temu ni bilo tako. Takrat nismo vedeli koliko bo bolnih, napovedi niso bile rožnate, v sosednjih državah so se uresničevali najbolj črni scenariji in ta stavek je bil le droben žarek upanja, ki je svetil tam daleč.

Na srečo je vse ostalo le pri slabih napovedih. Naša občina, pravzaprav celotna regija, se je odlično držala in še vedno, že od konca marca, ne beležimo novega pozitivnega primera. Vesel in ponosen sem, da ste se občani skrbno držali navodil in ukrepov in s tem poskrbeli za svoje in naše zdravje. S tem smo med drugim dosegli tudi to, da bomo lahko uresničili mojo napoved in se poleti odpravili na zaslužene počitnice.

Življenje se postavlja nazaj na svoje tirnice. Po šolskih in vrtčevskih hodnikih se ponovno sliši otroški živ žav, mesto se polni s sprehajalci, trgovine vabijo kupce v svoje prostore.

Strinjam se, da še dolgo ne bo tako, kot je bilo pred dobrima dvema mesecema. Previdnost še nekaj časa ne bo odveč. Še vedno obstajajo določeni varnostni ukrepi, ki se jih moramo držati. Maski in varnostna razdalja so postali del našega vsakdana. Se pa ukrepi počasi rahljajo in napovedujejo tudi spreminjanje odloka o prepovedi združevanja na javnih krajih.

Vsi pogrešamo brezskrben objem in stisk roke, pogrešamo več družjenja, koncerte, turistični utrip ... Drage občanke in občani, tudi to bomo dočakali. Mogoče ne ta mesec, mogoče ne to poletje, prišel pa bo čas, ko bo letošnja pomlad le še grd spomin.

Zato, ne bodite slabe volje, če morate že desetič v dnevnu namestiti masko. S tem le pripomoremo, da je čas brezskrbnosti en korak bližje. In ne pozabite: nasmeh je veliko bolj nalezljiv kot Covid-19. Niti maska ga ne ustavi.

Vse dobro,

Igor Marentič,
župan občine Postojna

Iz vsebine:

tema meseca:

Prihodnost je nejasna

tu živimo:

KS Hrašče

na obisku:

Jure Škodič

Na naslovnici: Robert Petrovčič, Blaž Sajovic, Rebeka Petrovčič in Matevž Perme; fotografija: Tomaž Penko.

POSTOJNSKI PREPIH

Postojnski prepil je mesečno glasilo Občine Postojna in je namenjeno obveščanju občanov.

• Postojna, maj 2020, leto izdaje 15, številka 107 •

Naslov uredništva: Glasilo Postojnski prepil, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna; postojnski.prepilh@postojna.si • Glasilo je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport pod zaporedno številko 1249 ISSN2232-5298 • Postojnski prepil (Online) ISSN 2536-3905 • Izdajatelj in založnik: Občina Postojna, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna. • Za Občino Postojna: župan Igor Marentič. • Odgovorna urednica: Ester Fidel • Uredniški odbor: Alenka Čuk, Gabriela Brovč, Mateja Jordan, Marino Samsa • Urednica občinskih in oglasnih strani: Marina Rebec • Lektoriranje: Lidija Mlakar, razen strani Občine Postojna, oglasnih in promocijskih sporočil. • Grafični prelom: Rudolf Z d. o. o. • Tisk: Abakos, d. o. o. • Naklada: 6.400 izvodov. • Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Postojna in sredstev oglaševanja.

Cvetoči odgovori

Po preklicu epidemije se vračajo na površje vsakodnevnega političnega in civilnega dogajanja nerešene zadeve, ki jih je virus skoraj za tri mesece malce potisnil ob stran. Tako se tudi v stvarnosti in medijih nadaljuje saga o Počku. V očeh občanov se zdi kot razvlečena televizijska serija s ponavljajočim se scenarijem. Vendar občasni zapleti zagotavljajo dovolj napetosti za gledalčevo kontinuirano pozornost. Retorika in obrazna mimika se tu pa tam zaostri, a vedno zaključí z nasmehom in s prijaznim sporočilom pristojnih, da bodo iskali ustrezne rešitve, sprejemljive za državo in občino. Za vsako občinsko vodstveno strukturo je usoda vojaškega vadišča Poček »trd oreh«, in tista, ki bi ga uspela streti, bi se nedvomno zapisala v zgodovino občine. V veliko primerih se je v dejanskem življenju izkazalo, da je država nad lokalno skupnostjo. Tudi v tem že dolgo razkazuje svojo premoč (verjetno tudi pod pritiskom pričakovanj mednarodnih sil), in zato vadišče na Počku trdoživo vztraja; kot bi mu neka višja sila zagotovila večno življenje. Na drugi strani pa primeri, ki so nekoč veljali za nerešljive, dokazujejo, da se s strokovno podprtimi argumenti in seveda z veliko mero vztrajnosti pride tudi do pravih rešitev.

V nekaj tednih smo se vsi, omejeni na okvire lastne občine, bolj razgledovali po raznih bolj ali manj odkritih kotičkih našega območja. Do letošnjega leta neobljudene poti in stezice so tokrat postale zanimive in to prav v času, ko se narava odene v zeleno barvo, idilo pa stopnjuje še s cvetočimi podobami. Pozitivno naravnani človek, ki v vsaki situaciji opazi tudi kaj lepega in dobrega, je lahko ugotovil, da mu na novo odkriti kotički prinašajo ravno toliko uživanja in čudenja naravi kot kakšno potovanje v eksotične kraje. Med mojimi čudenji je bila tudi pot na Sveti Jurij. Vzpon oziroma daljši sprehod iz Rakitnika na 758 visok hrib na področju Počka terja slabi dve uri umirjene hoje. Vanj so vključeni tudi kratki postanki ob čudovitih cvetovih, ki zaustavijo korak celo za lepoto cvetja neobčutljivega rekreativca. Na vrhu Svetega Jurija so ruševine cerkve, ki

je svojčas služila vernikom iz Žej, pa tudi iz drugih vasi. Malo nižje povabi pohodnika miza s klopmi, da se v senci krošnje odpočije in okrepi. Na drugi strani Svetega Jurija se odpre razgled na okoliške vrhove. Vendar se pogled najprej ustavi na širokem cvetočem pobočju, na katerem izstopajo meni tako ljube potonike. Zdi se, kot bi ljudem, ki vztrajajo pri odločitvi, da vojska nedaleč stran uničuje naravo, brez velikih besed – le s svojo pojavnostjo in lepoto, sporočale, da bi moral Človek svojo vladarsko vlogo do Narave spremeniti v skrbniško.

Zgledi namreč vlečejo – dejanja veliko bolj kot lepe besede. Zakaj nas morajo okoljsko ozaveščeni tujci opozarjati, da imamo v svoji podalpski deželici zelena pljuča Evrope? Naravne danosti bi morali najprej spoštovati mi sami, miselnost o naših omejitvah zaradi »majhnosti« države pa spremeniti v motivacijsko naravnana razmišljanja o naši izjemnosti, »butičnosti«. Tam, kjer je narava radodarna s svojimi biserčki, je včasih namreč preprosto dovolj, da jim pustimo živeti v vsej prvinskosti. Dandanes pa je očitno pomembno, da staro izrinemo z novim. Ali je v današnji družbi lažje uničevati, odstranjevati, podirati in graditi na novo, kot vsaj v določeni meri zaupati Naravi?

Narava nam še vedno nudi možnosti tako za eksistenčno podstat kot za vse tisto, kar plemeniti naše življenje – za zdravilno sobivanje, ustvarjalnost, raziskovanje, učenje ... Vprašanje pa je, koliko časa nam bo po naših neusmiljenih klofutah prizanesljivo odgovarjala s cvetočimi pobočji. Za zdaj dobivamo le njene občasne lekcije z naukom, da bo neodgovoren in vzvišen odnos Človeka do Narave kaznovan z vedno hujšimi posledicami. Od človeštva in ne nazadnje tudi vsakega posameznika pa je odvisno, ali bomo zmogli z Naravo vzpostaviti ravnovesje in sožitje ali pa bodo naravne zakonitosti nadvladale človeški napuh in materializem.

Besedilo: Ester Fidelj; fotografija: Milan Škrlić.

Prihodnost je nejasna

V podjetju Postojnska jama so čas epidemije izkoristili za obnovo promenade in drugega dela Hotela Jama.

Korona kriza je v zadnjih dveh mesecih ostro zarezala na številna področja našega življenja, stvarna slika pa je povsod še zelo nejasna. Nedvomno bomo posledice epidemije čutili še dolgo, razvoj dogodkov v posameznih panogah pa je odvisen od mnogih dejavnikov. Na številna vprašanja, ki (si) jih zastavljamo, danes še nihče ne ve pravega odgovora.

Gospodarstvo v krču

Na **območni enoti GZS Postojna** spremljajo dogajanje v gospodarstvu cele regije, a za zdaj ne morejo dati še nikakršnih zaključkov. Kot ugotavlja **direktor Boštjan Požar**, je nemogoče oceniti, koliko podjetij bo zaprlo vrata in koliko delavcev bo (še) ostalo na cesti. Zagotovo pa lahko že napove hudo krizo, primerljivo s tisto leta 2008.

Močno so prizadeti vsi segmenti gospodarstva, obrti in podjetništva, ugotavljajo tudi na **Obrtno-podjetniški zbornici Postojna**; ta združuje skoraj 200 članov iz postojnske in pivške občine. **Predsednik Franci Šemrl** je prepričan, da bodo posledice dolgoročne, težko pa je napovedati, v katerih branžah bo najhuje. »Tudi v našem podjetju se je 13. marca praktično vse ustavilo, v naslednjem mesecu

pa naročil sploh ni bilo,« se spominja. V tem trenutku **direktor Mizarstva Šemrl iz Planine** že opazuje v svoji dejavnosti pozitiven trend, tudi naročila se pojavljajo, čeprav v manjšem obsegu. Vsekakor pa upa, da bodo lahko v podjetju ohranili vseh 20 delovnih mest.

V postojnskem **podjetju Unika TTI** računajo na dolgoletno tradicijo enega največjih slovenskih in celo evropskih trgovcev z igračkami. **Direktor Simon Premrl** je prepričan, da bo podjetje z vsemi 36 zaposlenimi preživel. Kljub krizi ostaja optimističen. »Lanskih rezultatov zagotovo ne bomo dosegli, primanjkljaj pa bomo poskušali čim bolj nadoknaditi,« pravi. Podjetje praznuje letos 30-letnico; nekaj so uspeli prihraniti tudi za »hude čase«, zato eno slabo leto po Premrlovem še ne pomeni konca. Direktor Unike domneva, da bo

mesec maj pravi pokazatelj razvoja dogodkov na področju gospodarstva. »Počasi se vračamo v dokaj normalne tokove tako doma kot v tujini, naročila prihajajo, po analizah se trg počasi odpira.« Tudi v času epidemije poslovanje ni čisto zamrlo; približno polovica delavcev je bila v službi, ostali pa na čakanju. »Malo smo se prilagodili in vzeli to kot priložnost za prilagoditev, nekakšno resetiranje podjetja,« je povedal.

Postojnsko podjetje **Hidravlik servis** bo obeležilo v začetku naslednjega leta 20-letnico delovanja. Jubilejno leto bo najbrž težko, saj se bodo posledice zastoja gospodarstva zaradi epidemije pri njih začele kazati šele čez kakšnega pol leta, ocenjuje **direktor Damijan Černjač**. Podjetje zaposluje 15 ljudi; ukvarja se pretežno s servisom dvigal, platform in hidravličnih komponent ter z izdelavo nadgradenj na tovornih vozilih. Imajo zastopstvo na Hrvaškem, sami pa zastopajo italijanskega proizvajalca hidravličnih dvigal. V času epidemije je podjetje v polnem

obsegu izpolnjevalo lanska naročila, posledic v tem trenutku še ne občutijo. »Te pričakujemo čez približno pol leta, saj smo trenutno brez novih naročil,« napoveduje s strahom Černjač, a o odpuščanju kljub temu ne razmišlja. »Naš kader je specifičen, težko ga dobiš na cesti, zato bomo raje stisnili zobe in poskušali s servisno dejavnostjo pogasiti prvi požar.«

V maju so postopoma ponovno odprli vrata tudi gostinski lokali, a strah in omejitve marsikoga odvrnejo od obiska. »Ko gredo ljudje ven, želijo biti sproščeni, zaradi vseh teh ukrepov pa to seveda ni mogoče,« ugotavlja najemnik **Avio Puba v Rakitniku** in **Kantine v Pivki Robert Čebokelj**. Po odprtju puba beleži približno polovico običajnega števila gostov. Dolgoletni gostinec je tudi **predsednik Društva za gostinstvo in turizem Postojna**. »Opustili smo vse načrte, investicij letos ne bo, oklestili smo nepotrebne stroške, da bi preživeali,« pravi v imenu društva in ugotavlja, da člani za zdaj o odpuščanju ne razmišljajo, treba pa je počaka-

Podjetje Hidravlik servis je v času epidemije v polnem obsegu izpolnjevalo lanska naročila, novih ni.

ti, kaj bo prineslo leto. »Še vedno računamo na umiritev situacije in na prihajajočo sezono. Če ta ne bo uspešna, je scenarij lahko hujši, kot je bil leta 2008.«

»Espejevci« zapirajo podjetja

Po podatkih **postojnske izpostave Agencije RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES)**, so bili med najbolj prizadetimi zaradi situacije zagotovo samozaposleni. V času epidemije so zabeležili kar za 70 odstotkov več izbrisov samostojnih podjetnikov kot v primerljivem obdobju lani. Kot opazuje **vodja Larisa Benassi**, je največ samostojnih podjetnikov prekinilo poslovanje v drugi polovici marca. »Največ izbrisov je bilo na področju storitvene dejavnosti – predvsem v gostinstvu in turizmu, v kulturno-umetniškem in športnem ustvarjanju ter podjetniškem, poslovnem in tehničnem svetovanju, nekaj manj v posredništvu v prodaji in gradbeništvu.« V aprilu se je slika nekoliko spremenila, saj je bilo izbrisov največ pri podjetniškem, poslovnem in tehničnem svetovanju ter popravilu motornih vozil, v drugih dejavnostih pa manj.

Na območju regije je največ podjetnikov obupalo prav v Občini Postojna; od marca do maja je svoj s. p. zaprlo 38 občanov, lani je bilo v enakem obdobju 13 takšnih primerov. Samo v marcu je poslovanje prekinilo 23 podjetnikov (lani 7). Tudi novo vpisanih podjetnikov je bilo v tem času komaj za tretjino lanskih.

Situacija v turizmu nejasna

Z 18. majem se je po dobrih dveh mesecih popolnega mrtvila začel prebujati z majhnimi koraki tudi slovenski turizem. Čeprav ostajajo večji hoteli, hostli in planinski domovi še zaprti, daje ponovni zagon turističnih dejavnosti ponudnikom vsaj nekaj upanja za delno rešitev praktično že izgubljene sezone. »Priča

smo popolnemu preobratu v turizmu, saj bo padec (v primerjavi z lansko sezono) kar 80- ali celo večodstoten,« pričakuje **Dejan Iskra iz Regijske destinacijske organizacije (RDO) Zeleni kras**.

Glede na zelo nejasno situacijo, neusklajeno odpiranje in prehanje meja, ukrepe posameznih držav in plaho odpiranje letalskega prometa ob strogih pogojih v Sloveniji ne moremo resno računati na tujce. »To je zaskrbljujoče, saj več kot 90 odstotkov nočitev ustvarijo prav tuji obiskovalci, domači delež je zelo majhen,« pravi Iskra. Promocijske kampanje bodo zato preusmerili na domače goste. »Poskušali bomo nagovoriti ciljne skupine, ki potujejo, to so kolesarji, pohodniki, lastniki avtomobov, ribiči ... V sodelovanju z regionalnimi ponudniki pripravljamo predloge in pakete programov za obisk Zelene-

ga krasa.« Iskra je prepričan, da se bodo morali turistični akterji z nadgradnjo storitve in s spremembami v ponudbi prilagoditi situaciji. »Ne smemo pozabiti na prednost redke poseljenosti in relativno majhno poznavanje regije, kar zagotavlja varno destinacijo za obisk.«

Zdravstveni ukrepi turističnim ponudnikom dela zagotovo ne bodo olajšali. »Na eni strani je realno pričakovati, da se bodo zato storitve podražile, na drugi se pričakuje znižanje cen,« ugotavlja Iskra in ob vseh trenutnih nejasnostih upa na več usklajenosti med turističnimi akterji.

Po mnenju **Špele Peric iz postojnskega zavoda Znanje, OE Turizem**, pa lahko v regiji izkoristimo prednosti »izletniške destinacije« in privabimo kolesarje, pohodnike, izletnike in ljubitelje domače kulinarike. Okrevanje bo trajalo nedvomno dolgo, najbolj uspešni pa bodo tisti, »ki bodo to situacijo izkoristili za

nade in drugega dela Hotela Jama. Po besedah **predsednika uprave družbe Marjana Batagelja** je zaradi sosledja zakonodaje, ukrepov in njihovih lastnih odločitev nejasnost prevelika, da bi lahko napovedovali nadaljnje poteze oziroma odprtje znamenitosti v parku.

Tudi **turistično naselje Pivka jama** kaže ob koncu maja namesto turističnega vrveža opustelo podobo. »Glede na rezervacije pred epidemijo bi bil kamp zdaj že 100-odstotno zaseden, veliko rezervacij je bilo tudi že za naslednje mesece,« pravi **direktor Peter Kranjc**. Največji kamp v regiji se običajno odpre 15. aprila in ga v sezoni obišče kar 99,5 odstotka tujih gostov, zato se zdi zagon podjetja z 10 zaposlenimi trenutno popolnoma nesmiseln. »Vavčerji ne bodo rešili sezone, tudi če bi se domači obisk povečal za 300 odstotkov,« opozarja Kranjc, prepričan, da se turizem lahko še pobere, če se bodo razmere kmalu normalizirale. »Ob takih omejitvah pa turizem ne more preživeti, sploh na območjih, kjer smo odvisni od velikega pretoka ljudi,« je prepričan.

Brezposelnost raste

Kriza v gospodarstvu odseva na trgu dela, saj opažajo velike spremembe tudi na **Uradu za delo Postojna**. Po navedbah **Milenke Simšič** je bilo konec aprila prijavljenih na zavodu 879 brezposelnih iz postojnske in pivške občine, kar je 120 oseb ali skoraj 16 odstotkov več kot marca letos in 163 oseb ali skoraj 23 odstotkov več kot aprila lani. »Največ prijavljenih je bilo s podro-

spremembo in nadgradnjo v pristno, domače doživetje, kar vliva zaupanje gostom.«

Park Postojnska jama z vsemi znamenitostmi ostaja še zaprt, čas epidemije pa so v največjem turističnem podjetju v postojnski občini izkoristili za obnovo prome-

Konec aprila je bilo prijavljenih na zavodu 879 brezposelnih iz postojnske in pivške občine, skoraj 23 odstotkov več kot aprila lani.

V maju so odprli vrata gostinski lokali, tudi Avio Pub v Rakitniku.

Kamp Pivka jama je običajno v tem času že 100-odstotno zaseden, zdaj sameva.

čja predelovalnih dejavnosti, sledijo trgovina, popravila in vzdrževanje motornih vozil, gradbeništvo in gostinstvo,« ugotavlja vodja urada.

V drugi polovici marca se je število novih prijav v evidenco brezposelnih oseb v primerjavi z istim obdobjem lani podvojilo, največji porast pa so zabeležili v aprilu, ko se je v evidenco brezposelnih prijavilo 142 oseb, kar je več kot trikrat toliko kot v istem obdobju lani. »Največ novih brezposelnih je s področja trgovine in gostinstva, sledi predelovalno kovinarsko področje – tam so bili zaposleni tudi agencijski delavci. Več prijav je bilo med zaposlenimi v mikro podjetjih, precej je bilo tudi samostojnih podjetnikov in njihovih zaposlenih.«

Simšičeva ne dvomi, da je odpuščanje delavcev posledica epidemije. »Delodajalci ne podaljšujejo pogodb o zaposlitvi za določen čas, tudi veliko že načrtovanih zaposlitev se ni realiziralo,« ugotavlja in opozarja tudi na zmanjšanje potreb delodajalcev. Več povpraševanja je bilo v času izrednih razmer le v Delamarisu na Kalu, posamezne delavce so potrebovali v zdravstvu in pri osebni asistenci.

Število zaposlitev je v prvih štirih mesecih letošnjega leta za dobro tretjino manjše kot v enakem obdobju lani. Delodajalci so večjemu številu delavcev izdali odredbe o čakanju na delo ter oddali vloge na ZRSZ za povračilo nadomestila plač.

Na Zavodu RS za zaposlovanje so prilagodili način poslovanja razmeram, prevzeti pa so morali tudi do-

datne naloge po interventnem zakonu za zajezitev epidemije Covid 19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo. »Dežurne ekipe pretežno elektronsko skrbijo za prijave v evidenco Zavoda, uveljavljanje pravice do denarnega nadomestila in začasnega denarnega nadomestila ter sprejemanje prijav potreb delodajalcev,« zaključuje Milenka Simšič.

Socialnih stisk vse več

Po preklicu epidemije v Sloveniji ugotavljajo na **Centru za socialno delo (CSD) Primorsko-Notranjska**, da se je socialna stiska pove-

Socialna stiska ljudi se je najbolj povečala na materialnem področju.

čala samo na določenih področjih, na materialnem zagotovo najbolj. »Dohodki so nižji zaradi čakanja na delo ali varstva otroka, nekateri občani so celo izgubili zaposlitev. Pogosto so se na nas obračali samostojni podjetniki, ki so ostali brez prihodkov, saj z dejavnostjo niso mogli nadaljevati,« opisuje situacijo **direktorica Kristina Zadel Škrabolje**.

V primerjavi z lanskim aprilom so prejeli v prejšnjem mesecu na CSD skoraj 45 odstotkov več vlog za izredne denarne socialne pomoči, skoraj vse so bile posledica izrednih razmer zaradi izgube zaposlitve ali znižanja dohodka. »Nekateri starši so se zaradi spremenjenih pogojev dela v tem času odločili za koriščenje očetovskega dopusta, drugi za

krajši delovni čas.« Najbolj prizadetim so skupaj s humanitarnimi organizacijami in z občinami priskrbeli tudi živilske pakete.

Materialna stiska je sprožila zelo veliko vprašanj; po besedah direktorice so na CSD sprejeli tudi po 400 klicev na dan. Vzporedno so se pokazale tudi druge težave, med njimi izpostavlja Zadel - Škraboljeva izrazito poslabšanje duševnega zdravja zaradi zaprtja psihiatričnih ambulant. Posamezniki s težavami v duševnem zdravju niso mogli do zdravstvene oskrbe, pogovora ali terapije, zato so na CSD okrepili pomoč in podporo na tem področju ter se povezali s psihiatrično službo na terenu.

»Pomoč pri zagotavljanju psihosocialne pomoči se je v našem okolju izkazala kot nujno potrebna, še zlasti med starejšimi in tistimi brez socialne mreže. Počutili so se zapuščene, nemočne in osamljene, zato so jih člani civilne zaščite in socialni delavci ob pogostejših pogovorih razbremenjevali stisk,« še pove direktorica in sklene z ugotovitvijo, da se bomo s posledicami epidemije soočali še dolgo.

Nasilja presenetljivo manj

Situacija v času epidemije lahko ustvarja v mnogih družinah napečnosti in ponekod sproža tudi nasilne odzive. Kljub negativnim pričakovanjem pa na **Policijski upravi Koper** v minulem obdobju niso zaznali povečanja nasilja v družini. Nasprotno so lani od sredine marca do sredine maja obravnavali 47 kaznivih dejanj zoper zakonsko zvezo, družino in otroke, v istem obdobju leta 2020 pa »le« 39. Med temi je bilo v lanskem letu 20 primerov nasilja v družini, letos pa 13. Poleg teh so obravnavali še 8 kaznivih dejanj zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja z njo, lani jih je bilo še enkrat toliko. Samo na Policijski postaji Postojna so v omejenem obdobju letos obravnavali

le en primer nasilja v družini, lani pa v istem času tri.

O razlogih za zmanjšanje (evidenčnih) primerov nasilja na policiji ne ugibajo, vendar pa so te številke – po navedbah **tiskovne predstavnice Anite Leskovec** – manjše kot v ostalih slovenskih regijah. »V obdobju od začetka leta do sredine maja se je tudi število prekrškov s področja nasilja v družini zmanjšalo oziroma tako rekoč razpolovilo, z 88 na 46. Samo v zadnjih dveh mesecih so policisti obravnavali 20 prekrškov, lani pa 34. Od začetka leta do sredine maja so izrekli 34 prepovedi približevanja, kar je za dobro četrtno več kot lani, v obdobju epidemije pa 12, kar znese 20 odstotkov manj kot v lanskem letu,« še navaja Leskovec.

Težki meseci šele prihajajo

Na **Območnem združenju Rdečega križa Postojna Pivka** v tem trenutku še ne zaznavajo posledic korona krize. **Sekretarka Erika Dekleva** ne opaža bistvenega povečanja povpraševanja po pomoči, zaveda pa se, da aktualni ukrepi za pomoč gospodarstvu zamegljujejo resnost situacije. »Ljudje so na čakanju, nekateri so zaprosili tudi za izredno denarno pomoč, zato nekako zmorejo,« domneva, precej prepričana, da se bo sedanjim prosilcem čez nekaj mesecev pridružilo še precej drugih, zlasti brezposelnih iz turistične, gostinske in drugih prizadetih branž.

Prihodnjih mesecev se bojijo tudi na **postojnskem Karitasu**, tam se je število prejemnikov pomoči podvojilo že v začetku leta. Kot je povedala **Jožica Škrj**, je to posledica prihoda številnih novih delovnih migrantov, ki so z družinami ostali v Sloveniji. »Lani smo s hrano oskrbovali 41 družin oziroma 148 njihovih članov, zdaj imamo 81 družin z 279 člani,« postreže z res visokimi številkami. Samo v aprilu so razdelili 2500 kilogramov hrane, nekaj pa tudi drugih potrebščin, na primer toaletnega papirja.

Besedilo in fotografije: Mateja Jordan

Epidemija končana, ukrepi ostajajo

15. maja je vlada razglasila uradni konec epidemije v Sloveniji in s sledečim ponedeljkom sprostila številne ukrepe. Vrata so odprle poleg živilskih trgovin tudi vse druge in manjši hoteli, gostinci spet lahko strežejo tudi v notranjosti lokalov, seveda ob upoštevanju vseh predpisanih ukrepov – ustrezne razdalje, razkuževanju rok in uporabi maske. Vsa našeta priporočila veljajo tudi za ostala področja javnega življenja. Razkuževanje v večstanovanjskih stavbah odslej ni več obvezno. Ponovno so odprti vrtci, od 18. maja spet prihajajo k pouku učenci prve triade, učenci osnovne šole s prilagojenim programom in tisti, ki hodijo k dopolnilnemu pouku, ter dijaki zaključnih letnikov in maturanti. Devetošolci so se vrnili v šole 25. maja, v zraku pa je še odločitev o tem, da bi šolsko leto zaključili v šolah vsi učenci.

Priprave na maturo so v posebnih razmerah zaključili tudi **na Srednji gozdarski in lesarski šoli**. V šolske klopi se zdaj vračajo še vsaj tisti dijaki, ki morajo opraviti prakso. Kot ugotavlja **ravnateljica Cvetka Kernel**, predstavlja ta poseben izživ zlasti za zdravstveno šolo: »Na podlagi posnetka, ki ga je posnel par, dijakinja in dijaki dobijo nalogo in jo opravijo opisno, na virtualnem pacientu.« V Dijaškem domu upoštevajo ukrepe brez težav, saj zaradi obilice prostora lahko vsak dijak biva v svoji sobi.

V **postojnskem vrtcu** so že v ponedeljek, 18. maja, odprli vseh pet vrtčevskih enot, saj se je v varstvo vrnilo kar 200 otrok, torej ena tretjina. Delo poteka bolj premišljeno in previdno, vsi zaposleni pa skrbijo, da se otroci vseeno počutijo prijetno in varno. Po besedah **ravnateljice Elizabete Zgonc** upoštevajo vse priporočene protokole. Igra v notranjih prostorih je organizirana »po kotičkih«, veliko časa preživijo tudi v naravi. Z vsemi navodili za ravnanje ob prihodu v vrtec in odhodu iz njega so seznanili tudi starše. Kot kaže, bodo imeli zaščitnih sredstev dovolj, saj sta jim jih priskrbeli civilna zaščita in pristojno ministrstvo.

Varstveno-delovni (VDC) center Postojna je zaprt že od 13. marca, s pristojnega ministrstva pa še vedno nimajo podatka, kdaj bodo ponovno lahko sprejeli svoje uporabnike – odrasle z motnjami v duševnem razvoju in invalide. Kot poudarja **direktorica Katjuša Stanič**, se zavedajo, da delajo z ran-

ljivo populacijo, a tako dolgotrajna situacija zelo slabo vpliva nanje in njihove odnose z bližnjimi. Staničeva upa, da bodo po posredovanju skupnosti VDC-jev Slovenije prejeli z ministrstva odgovore in napotke še v tem tednu.

Športni park so po 20. aprilu odprli za individualne rekreativce. Po prvem maju so oživela tudi teniška igrišča, kasneje še spodnja igrišča za ekipne športe; tam že trenirajo nekateri postojnski športni klubi in društva. Z nekaterimi omejitvami so že sredi maja odprli tudi kegljišče, zadnje pa pride na vrsto v tem tednu nogometno igrišče na stadionu. Oba domača nogometna kluba sicer že uporabljata igrišče ob vojašnici.

Kot napoveduje **tajnik Športne zveze Tomo Tinger**, bodo odslej mogoče potekale (z najjavami) tudi organizirane športne dejavnosti. Športnike poziva, naj pridejo v park (zaradi prenapolnjenih parkirišč) peš, za rezervacijo terminov naj pokličejo na Zavod Znanje. Tribune ostajajo zaprte, tako je dostop do parka še vedno mogoč le s Kosovelove in Tržaške ulice.

Od ponedeljka dalje bodo mogoče tudi rekreativne dejavnosti v **športni dvorani Šolskega centra Postojna**, še kakšen teden pa bodo zaradi zahtevnosti ukrepov samevale šolske telovadnice.

Vse ambulante **Zdravstvenega doma (ZD) Postojna** zdaj že delujejo po skoraj običajnem urniku. Sredi maja so se odprle vse specia-

Po postojnskih ulicah spet vozi lokalni mestni avtobus.

listične ambulante, delati so začeli tudi zobozdravniki, protetiki in ortodont. »Delo zaradi ukrepov povsod poteka počasneje, zato bodo zobozdravniki pri enem pacientu poskušali opraviti več posegov naenkrat,« je povedala **direktorica Irena Vatovec**. Vrste bodo poskušali skrajšati tudi z delom ob sobotah.

Pričakovali so, da bo zaradi dvo-mesečne nedostopnosti zdravstvenih storitev veliko poslabšanj kroničnih bolezni, a se bojazen ni uresničila. »Imamo nekaj primerov pljučnih in internističnih bolezni, a pri teh žal nekajtedenska zamuda ne vpliva veliko na izid,« pravi zdravnica.

Kot opaza, je napetost zaradi strahu in previdnosti popustila, v ambulantah družinskih, otroških in šolskih zdravnikov pa se zdaj ukvarjajo tudi s psihološkimi težavami bolnikov. »Na plano prihaja patologija kot posledica odsotnosti z dela. Bolniki v socialnih stiskah imajo več skrbi s preživetjem kot s samo boleznijo. Tudi posvetov s psihologom je več.«

Manj pa je obiskov v Covid ambulantah, a te do nadaljnjega ostajajo v Postojni. Še vedno sledijo usmeritvam in testirajo bolnike s specifičnimi znaki – vsak dan vzamejo 15 do 25 brisov. Zdaj je za 95 evrov mogoče tudi samoplačniško testiranje; po njem je bilo veliko povpraševanja. Na vhodu v ZD pa glede na slabe izkušnje z začetka epidemije, ko je kar nekaj pacientov z jasnimi znaki koronavirusa

ušlo v stavbo, še vedno ohranjajo sicer poenostavljeno triažo.

Od 4. maja je tudi v **Bolnišnici za ženske bolezni in porodništvo** spet lahko prisoten pri porodu partner oziroma spremljevalec porodnice. Seveda še naprej veljajo vsi varnostni standardi.

Knjižnice, galerije in muzeji so po odločitvi vlade lahko odprli vrata 1. maja, nenadna odločitev pa je marsikatero ustanovo presenetila. V **Notranjskem muzeju** so tako počakali do 5. maja, saj so želeli poskrbeti za varnost obiskovalcev in zaposlenih. Obiski in ogledi potekajo v skladu s priporočili.

11. maja je po postojnskih ulicah znova zapeljal **lokalni mestni avtobus Furman**. Potniki morajo upoštevati priporočila NIJZ; ta določajo med drugim nošenje maske in vstopanje pri zadnjih vratih. 18. maja so šli znova na pot tudi **Sopotniki**. Ti za zdaj prevažajo starejše samo do zdravnika, in sicer po spremenjenem urniku.

Podjetje **Publikus** ponovno izvaja od 11. maja dalje odvoz kosovnih odpadkov po naročilu. Po oddaji naročila s kuponom ali po spletu se bodo občani o datumu odvoza dogovorili z administratorjem po telefonu. Ob tem poudarjajo, da kosovnih odpadkov občani ne smejo nameščati na prevzemno mesto pred dogovorjenim terminom.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: arhiv Občine.

Preveč pripomb na zakon o VVO

Padec Šarčeve vlade in epidemija koronavirusa sta dogovore o Počku med postojnsko občino in Morsom ohranila tako rekoč na mrtvi točki. Od sklepa postojnskega občinskega sveta o zaprtju vadišča leta 2018 ostaja situacija praktično nespremenjena. Vojska nemoteno izvaja svoje dejavnosti, lokalna skupnost pa ostaja brez kakršnegakoli povračila. Minister za obrambo Matej Tonin je ob nedavnem obisku v Postojni sicer napovedal skorajšnje nadaljevanje pogovorov, a do zaključka redakcije Prepiha do njih ni prišlo. Vendarle pa se na Ministrstvu za okolje in prostor zaključuje usklajevanje za pripravo novega državnega prostorskega načrta (DPN) OSVAD Postojna – nujen projekt celovite presoje vplivov na območju vadišča. Zakon o vodovarstvenih območjih za šest primorsko-notranjskih občin pa je še vedno v fazi proučevanja pripomb stroke in javnosti.

Minister Matej Tonin je ob prevzemu funkcije jasno izrazil svoje stališče z besedami, da »dokler bo on na tem položaju, bo vojska na Počku.« To je z retoričnim vprašanjem potrdil tudi v Postojni: »Si predstavljate, kakšen obrambni minister bi bil, če bi zagovarjal zaprtje vadišča? Če želimo imeti slovensko vojsko, mora ta imeti prostor, kjer bo lahko vadila.« Dodal pa je, da je kot minister pripravljen narediti vse, da se vzpostavi dialog z lokalno skupnostjo o nekaterih omejitvenih oz. omilitvenih ukrepih.

Župan Igor Marentič je na srečanju opozoril, da občina ni dobila v

zadnjem letu od Morsa nobene odškodnine za uporabo vadišča, a ga je minister spomnil, da je sama enostransko prekinila dogovor. »Sporazuma ni več in začetni bo treba znova. Jaz sem na to pripravljen in potrudili se bomo, da najdemo skupen jezik. Računam na naklonjenost naši, slovenski vojski,« je še opozoril Tonin.

Marentič je v pogovoru izpostavil tudi Zakon o zavarovanju vodnega vira Malni. Lani so ga pripravili na Občini in mu je takratni minister za okolje Simon Zajc obljubil v nadaljnjih postopkih podporo. Vlada je na-

mesto tega podala predlog zakona o vodovarstvenih območjih za širše območje regije in ga oktobra lani posredovala v javno obravnavo, nato pa še v medresorsko usklajevanje.

Na naše vprašanje, kdaj bo zakon pripravljen in ali so pri njegovi pripravi upoštevali številne tako strokovne kot pripombe lokalne skupnosti, z **Ministrstva za okolje** odgovarjajo: »Zaradi številnih pripomb tudi sistemske narave in pripomb, podanih v medresorskem usklajevanju oziroma v postopku sodelovanja javnosti, ki presegajo delovno področje MOP, predlog zakona ni bil posredovan v nadaljnjo obravnavo.«

Kot napovedujejo, bodo nadaljevali s pripravo predloga Uredbe o vodovarstvenih območjih za omenjene notranjsko-primorske občine. Ta je bila lani poleti prav tako na vpogled javnosti. Trenutno proučujejo strokovne pripombe in pripombe javnosti, sledilo bo medresorsko usklajevanje.

Kot je znano, je postojnska občina želela določiti vodovarstveno območje, ki sega tudi na vadišče Poček, z zakonom. Z njim bi uredili tudi izvedbo celovite presoje vplivov na

okolje in način za izvajanje stalnega monitoringa stanja podzemne vode na vodovarstvenem območju.

Župan Igor Marentič z usodo zakona ni bil uradno seznanjen, domneva pa, da bo za zavarovanje Malnov in ostalih vodnih virov zadostovala tudi uredba, če bodo upoštevali pripombe stroke in javnosti. »Če bo preveč ohlapna, ne bo sprejemljiva,« zagotavlja. Boji se tudi nadaljnega zavlačevanja, saj je uredba v pripravi že več kot 11 let. Tolaži ga dejstvo, da si je želita tako občina kot Mors, saj je nujna za sprejem DPN.

Na ministrstvu za obrambo medtem nadaljujejo postopek priprave DPN za OSVAD Postojna. Kot so sporočili, je ta trenutno v fazi pred študijo različic. V njej bo poleg predloga najustreznejše pripravljeno tudi okoljsko poročilo. Usklajevanje projektne naloge med Morsom in Direktoratom za okolje je v zaključni fazi. »Ker izdelovalec okoljskega poročila še ni izbran, časovnega poteka nadaljnjih faz priprave DPN trenutno še ni mogoče napovedati,« odgovarjajo z Ministrstva za okolje.

Mateja Jordan

Obnova stadiona bo trajala več let

Z lanskimi investicijami se je začela dolgo načrtovana prenova več kot 40 let starega športnega parka v Postojni. Večje posege zahtevata predvsem atletska steza in nogometno igrišče. Na Zavodu Znanje, v okviru katerega od lani deluje tudi Športna zveza, nameravajo do konca leta pripraviti projektno dokumentacijo za njuno temeljito obnovo. Ta bo sicer zahtevala več let. Športne površine so ob opuščanju strogih ukrepov sicer že dobro zaživele, vsakoletni mednarodni košarkarski tabor pa so žal morali odpovedati.

V lanskem letu so zamenjali sedeže na tribunah, popravili ograjo med tribuno in igriščem, postavili dodatno mrežo z nogometnim golom ter uredili ekološki otok. Večje umivalno korito služi od jeseni nogometnašem za čiščenje čevljev, dodatno so opremili garderobe in postavili letvenike v večnamenski dvorani. Zamenjali so tudi vrata na vhodu na stadion, in so zdaj ponoči zaklenjena. Vrednost investicije – delno jo sofinancira Fundacija za šport Republike Slovenije – je bila dobrih 36.500 evrov. Letos spomladi pa so izvedli vzdrževalna in obnovitvena dela tudi na teniškem igrišču.

Večjih investicij v letošnjem letu ne načrtujejo, posvetiti pa se nameravajo pripravi projekta za temeljitejšo obnovo površin na stadionu. **Tajnik Športne zveze Tomo Tiringer** izpostavlja predvsem dotrajanost pred 15 leti nazadnje obnovljene tartanske atletske površine, katere obi-

Večji obnovitveni posegi so nujni na atletske stezi in nogometnem igrišču.

čajna življenjska doba je manj kot 10 let. Večji posegi bodo potrebni tudi na nogometni površini. »Park z zelenico vred je star več kot 40 let, drenaža je slaba, ob dežju je igrišče v celoti pod vodo,« opozarja Tiringer.

Tajnik postojnske Športne zveze obžaluje, da so zaradi epidemije že odpovedali tradicionalni mednarodni košarkarski tabor, še vedno pa upa, da bodo organizirali domači tabor, saj so ga prestavili na avgust. Kako bo s počitniškim programom, je seveda odvisno od epidemiološke situacije oz. priporočenih navodil in ukrepov NIJZ.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Tomaž Penko.

Podjetniki za sorazmerno in primerno vrednotenje NUSZ

Informativna odmera nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča (NUSZ) je dvignila na noge več kot 60 postojnskih podjetnikov, ki so se jim zneski povišali kar za nekajkrat, v nekaterih primerih celo za šestkrat. Po novem odloku (v veljavo je stopil 1. januarja) se 674 zavezancem nadomestilo zviša, 4960 zniža, pri 1400 pa ostane enako. Gospodarstveniki so zahtevali na sestanku 14. maja od župana Igorja Marentiča pojasnila, nato pa se odločili za ustanovitev skupine, da prouči možnosti sprememb in dopolnitev odloka. Ta je že začrtala nadaljnje poteze in se dogovorila za naslednji sestanek z županom.

Obvestila o spremembi NUSZ so s postojnske Občine naslovili nedavno na tiste zavezance, ki bodo v letošnjem letu plačali 100 ali več dodatnih evrov. Vsebinsko nov odlok spreminja območja NUSZ, oži nabor komunalne opremljenosti, ukinja vikend namen in – to je prizadete občane najbolj zmotilo – različne poslovne namene združuje v enega samega. Poleg tega ukinja faktorje olajšav za poslovne subjekte, kot je pojasnila občinska **pravnica Maja Korošec**.

Na povišanje je vplivala tudi nova, lastna evidenca zunanjih poslovnih površin, v katero so vključili (na podlagi terenske kontrole) tudi več kot 800 doslej neevidentiranih stavb in skoraj 800 delov stavb, ki so bile v občinsko evidenco nadomestila vključene le delno. »Z vključitvijo novih stavb in njihovih delov smo zagotovili pravičnejšo obremenitev zavezancev in manj neenakosti med njimi,« je prepričan **župan Igor Marentič**.

Na Občini zatrjujejo, da je bila prenova evidence NUSZ nujna, saj dosedanji način obremenitve občanov in organizacij ni bil medsebojno ustrezen in vzdržan. »Če poenostavimo, so fizične osebe

prej plačevale več, kar je bilo za večino bolj kri- vično kot sedaj,« je prepričana tudi Maja Korošec. Poleg tega na ustavnem sodišču preverjajo ustavnost in zakonitost posameznih določil občinskega odloka.

Za majhno podjetje, kot je denimo Avto Rosi z Ravbarkomande, pomeni kar trikrat višje nadomestilo veliko obremenitev. »V času krize, ko nismo delali in nismo imeli praktično nobenih prihodkov, smo pričakovali odpis, ne pa takega povišanja,« pravi **Robert Repič**, razočaran tudi nad odzivom Občine na njegove pisne zahteve po pojasnilih.

K znižanju NUSZ je zaradi oteženega poslovanja že kmalu po začetku koronske krize sicer pozval vse notranjsko-primorske občine tudi **direktor postojnske območne enote GZS Boštjan Požar**. »Na zbornico so se obračali podjetniki, tudi nečlani, zato smo na njihovo pobudo sklicali sestanek z županom,« pojasnjuje Požar. Podjetniki glasno razmišljajo tudi o preselitvi podjetij drugam, kjer so razvoju gospodarstva bolj naklonjeni. Po besedah **predsednika Obrtno-podjetniške zbornice Postojna Francija Šemrla** so se številni člani oglašali za pomoč in posredovanje glede NUSZ tudi pri njih.

Nad novim izračunom nadomestila so bili šokirani tudi v podjetju Unika TTI. Po besedah **direktorja Simona Premrla** se je znesek povišal kar za štirikrat, s 3200 na 14 tisoč evrov. Po njegovi interpretaciji naj bi 60 uporabnikov zdaj pokrilo razliko do milijona in pol evrov. Iz naslova NUSZ naj bi ga v istem znesku kot lani dobila Občina. Zmotil ga je predvsem način vrednotenja posameznih nepremičnin in (po njegovih besedah) »zamenjava ene anomalije z drugo.«

Na Občini poudarjajo, da gre za informativne izračune. Te so poslali naslovnikom na vpogled za morebitne popravke in pripombe, plačilo nadomestila pa bo po njihovem zagotovitvi zama- knjeno v drugo polovico leta 2020. Podjetjem, ki

Štirinajstega maja so se na dvorišču podjetja Unika TTI sestali podjetniki in vodstvo Občine.

v času epidemije niso poslovala, pa bo Občina nadomestilo vrnila v obliki subvencije (podroben odgovor Občine je objavljen na 26. strani Postojnskega prepriha). Kot napovedujejo, bodo glede na vzpostavljene in urejene evidence pripravili na Občini za naslednje leto predlog sprememb odloka o NUSZ. Ta bo obremenitev poslovnega pridobitnega namena po predvidevanjih deloma zmanjšal.

To je podjetnike le delno pomirilo, zato bodo razmislili še o nadaljnjih potezah. Odlok bodo bodisi skušali ovreči bodisi pustili, da se nova odmera nadomestila »izniči« s protikriznim ukrepom. Ožja delovna skupina petih podjetnikov se je prejšnji teden že sestala in se dogovorila za nov sestanek z županom. Boštjan Požar poudarja, da si gospodarstveniki želijo razumno, za vse sprejemljivo rešitev, saj takšne vsote v zdajšnji situaciji lahko spravijo nekatere dobesečno na kolena.

Sicer pa je na mizi vlade še vedno predlog o odpisu NUSZ na ravni celotne države. Kot ugotavlja Simon Premrl, bi bile v tem primeru spremembe pri vrednotenju za letos brezpredmetne. Vsekakor pa si bodo podjetniki prizadevali za sorazmerno in primerno vrednotenje nadomestila v prihodnosti.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: arhiv Občine.

Poziv za naj podjetniško idejo

Podjetniški inkubator Perspektiva, OE Zaveda Znanje, spodbuja razvoj novih podjetij in novih poslovnih idej. Četrto leto zapored pripravlja tudi poziv za naj podjetniško idejo; letošnjega so poimenovali Naša perspektiva.

Gre za iniciativo, ki nadaljuje pot uspešnih akcij Inovativne Postojne. Poziv je namenjen sedanjim in bodočim podjetnikom, start-upom,

skupinam mladih in vsem, ki bi radi preverili, ali imajo njihove poslovne ideje priložnost za razvoj, oziroma ali so dovolj zanimive za tržišče. Na tej poti dobijo priložnost za izobraževanje in svetovanje ter mentorstvo. Poleg mentoric **dr. Jane Nadoh Bergoč** in **Ane Širca, mag. tur.**, iz podjetniškega inkubatorja Perspektiva, sodelujejo v programu še slovenski strokovnjaki, mentorji in svetovalci s področja podjetništva, marketinga, javnega nastopanja ...

Letošnji poziv postavlja v ospredje medsebojno sodelovanje, trajnost, inovativnost in rešitve

nenaslovljenih potreb. Strokovna komisija bo med sodelujočimi izbrala 10 kandidatov, ki bodo v juniju lahko sodelovali v izobraževalnih aktivnostih. Poleti bodo ob pomoči zunanjega in notranjega mentorja razvijali svojo poslovno idejo in se pripravljali za končni izbor naj podjetniške ideje. Najboljše bodo razglasili in nagradili v septembru. Nagrajenci se bodo lahko vključili tudi v ostale programe in priložnosti, ki jih nudi Podjetniški inkubator Perspektiva.

Ester Fidel

Fahrudin Smajić

Ko se iz Postojne zapeljete v Rakitnik, lahko zagledate na levi strani sredi naselja stavbo islamske skupnosti. Tam prebiva s svojo družino imam Fahrudin Smajić. Zmotil sem ga v času ramazana, meseca strogega posta od zore do mraka. Letos jeseni bosta minili že dve desetletji, odkar gradi tukajšnjo skupnost. Rad ima Postojno, ceni svoje sosede in ljubi svoje poslanstvo.

Nikoli ne veš, kam te vodi življenje. Fahrudin Smajić se spominja, kako je bil »leta 1986 ali '87 s starši prvič v Postojnski jami in na Bledu. Nikoli ne bi verjel, da bom kasneje čez toliko let tu imam.« Rojen je bil v Srebrenici, tam je njegov oče deloval kot duhovnik. Že leto zatem so se z družino preselili na Reko. Njegovo poslanstvo mu je bilo torej skoraj položeno v zibelko. Versko izobrazbo je dosegel v Zagrebu, »bil sem eden izmed prvih imamov, ki smo bili hrvaški državljanji. Pet nas je bilo v prvi generaciji. Še vedno smo vsi v tej službi, razen enega. Čim sem začel delati, me je nekako povleklo. Že takrat sem vedel, da bo to moja pot.« Kasneje se je vpisal tudi na študij teologije v Sarajevu, a ostaja »kot bi rekli ljudje, večni študent.« Dobro leto je deloval na Reki, ko se mu je ponudila priložnost za imama v Sloveniji. »Na Reki sem se že poročil, da ne bi šel v stranske poti (smeh). Kasneje me je ta pot povlekla v Postojno,« pojasnjuje Fahrudin.

»Postojna je majhno mesto, ampak ima neko svojo dušo. Tu sem se našel. Imel sem priložnost iti v večje slovenske džamate, a sem zavrnil ponudbo. Moji nadrejeni so mi rekli, da ne vedo, kaj sem videl v tej Postojni. Pa sem nekaj videl, saj sem ostal. Upam, da bo to dlje časa trajalo.« Tukajšnja islamska skupnost pokriva več občin, v celotni regiji skrbijo približno za 450 družin. Postojna predstavlja seveda levji delež. Število družin se je s priselitvijo delavcev iz držav nekdanje Jugoslavije v zadnjih petih letih le še povečalo. Kot pravi Fahrudin, »vidi se, da je Postojna lepo mesto za živeti. Tudi naši ljudje so večinoma marljivi delavci, vsaj tisti, ki jih poznam. Danes je podoba bošnjaškega delavca drugačna, ti ljudje so tu pustili svoj pečat.«

Stavba sredi Rakitnika je v lasti islamske skupnosti že 25 let. V spodnjem nadstropju je molilnica, v zgornjem so pisarna, učilnica za verski pouk in prostor za počitek. Na drugi strani je stanovanje za duhovnika. V obnovo stavbe so vložili veliko truda. Kot razlaga, jim ni bilo nič podarjeno, in to se mu zdi pomembno. Vse so postorili s samoprispevki – tudi v najtežjih časih, ko je obnova nekoliko zastala. »Zanimivo je, da so takrat vsi ljudje pomagali brez pomislekov. Za majhno mesto, kot je Postojna, je to kar velika stvar,« do-

daja. Nekaj zaustavitev pri razvoju džamata je bilo, a Smajić pravi, da ni nič omembe vrednega. Ljudje so večinoma strpni in razumevali.

Z ženo skrbita za pet otrok, štirje so rojeni v Sloveniji. Njihov dom je tukaj, »pomembno je, da ljudje dojamajo, da moji otroci nimajo drugega mesta kot Postojno. Tu odraščajo, tukaj imajo prijatelje.« O domačinih nasploh pove lepe stvari, »kar se tiče sosedov, so fajn ljudje. So pravi sosede. Ko nekaj daš, je najpomembnejše, da ne pričakuješ nič nazaj, sicer gre za uslugo. Pri

Nafaka je arabska beseda, to je tisto, kar ti je Bog že prisodil, da boš imel v življenju. Tega ti nihče ne more vzeti. Moja nafaka je bila Postojna.

sosedih in prijateljih te zadeve ne gredo tako.« V dobrih prijateljskih odnosih je z lokalnimi župniki kot tudi z občinsko upravo, »vedno smo držali dober stik. Če smo lahko pomagali, smo pomagali kot skupnost.«

40-letni imam meni, da se ljudje vračajo k veri. Skoraj po dvajsetih letih lahko našteje ob glavni petkovi molitvi po 70 do 80 ljudi. »Za nas je to uspeh. Tudi kar se tiče otrok za verski pouk. Včasih jih je bilo do deset. Zdaj jih je vpisanih prek sto. Po teh številkah lahko rečem, da se nekaj izboljšuje glede vere.« Vsako leto z veseljem sprejme tudi šolarje, ki molilnico obišejo v sklopu pouka Državlanske in domovinske vzgoje ter

etike. »To delo moraš ljubiti. Ljudi moraš dojeti na način, da ima vsak svoje življenje, težave, primere. Vsi smo različni, a na koncu smo vsi isti.«

Tudi on je le človek, ki ima svoje skrbi: »Najbolj se bojim, da sem komu kaj slabega naredil. Človek se vedno sprašuje. S tem sigurno postaja boljši v nekih stvareh. Kot pravi molitev, vse kar želim sebi, želim tudi drugemu.« Konec koncev pa niti ni pomembno, kdo si, kakšne tegobe te tarejo, ali se ti samo poraja vprašanje, kaj se skriva za stenami džamata – njegova vrata so vedno odprta. »Mislim, da je vsak človek nekaj posebnega. Rad se z vsakim posebej pogovorim o različnih težavah. Najbolj resnična stvar je, da je človek odkrit. Ljudje, ki me poznajo, vedo, da sem na zunaj takšen, kakršen sem tudi doma. To je bistvo življenja.«

Fahrudin Smajić pravi, da obstajajo trenutki, ko prejmeš nekaj čisto nepričakovano. Kot sam pojasnjuje, »imamo izrek – vsak človek ima svojo nafako. Nafaka je arabska beseda, to je tisto, kar ti je Bog že prisodil, da boš imel v življenju. Tega ti nihče ne more vzeti. Moja nafaka je bila Postojna. Ko sem prišel v Rakitnik, sem si rekel, kaj jaz delam tukaj. Teško mi je bilo prvih nekaj mesecev. Zdaj me pa vprašajo, kaj si tukaj vzljubil? Pa res je lepo mesto.« Želi si, da bi njihova skupnost trajala, »vse je seveda odvisno od ljudi, ki so vključeni. Koliko bodo dali. Ne moreš biti človek, če ne pomagaš drugim. Ne vem če je koronavirus kaj spremenil ljudi. Se pa vidi, da so vsi nekako enaki. Vedno želim le dobro.« Morda so skrivnost našega obstoja ljudje, ki na prvi pogled z neznatnimi dejanji nezavedno in čisto potihoma spreminjajo našo družbo na bolje.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Tomaž Penko.

Krajevna skupnost Hrašče

Krajevno skupnost Hrašče sestavljata vasi Hrašče in Mali Otok, med njima leži ob glavni cesti še zaselek Smrekce. Ta se je zadnja leta krepko razširil in deluje na videz kot mala obrtna cona.

Hrašče imajo po statističnih podatkih skupaj z zaselkom 432 prebivalcev, Mali Otok 88, krajevna skupnost skupaj 520. **Predsednik KS Peter Žmak** nam je za ta članek poslal odgovore na naša vprašanja. V svetu KS deluje že peto leto, pomagajo mu še člani: **Barbara Hiti, Magda Tomšič, Jaka Tomšič, Damijan Brnelič, Drago Ostanek, Iztok Veber (predsednik v prejšnjem mandatu) in Mateja Veber.**

Primarna je izgradnja komunalne infrastrukture

Težko pričakovana dela za izgradnjo kanalizacije in s tem možnost, da se hitreje priključijo na centralno čistilno napravo v Postojni, so se začela jeseni 2018. Potekajo presenetljivo učinkovito; svoje je do sedaj prispevalo tudi ugodno vreme, saj je omogočilo delavcem skoraj neprekinjeno delo. Vas že dobiva v nekaterih delih končno podobo, kar vse vaščane veseli. Podoba naselja se bo nedvomno polepšala. Marsikdo bo izkoristil priložnost ter istočasno uredil svoje dvorišče in dovozni prostor. Vaščani bodo do konca del skoraj tri leta živeli dobesedno na delovišču. Obenem se lahko veselijo, da bodo imeli prvi v občini v celoti urejeno kanalizacijo in cestno infrastrukturo. Kot je poudaril Peter Žmak, gre zahvala izvajalcem in občinskemu vodstvu za korektno in ustrezno voden projekt. Pri tako velikem se nedvomno pojavlja veliko vprašanj in nesoglasij, a se je KS izkazala kot dobrodošla vez med investitorjem in uporabniki.

Poljske ceste

Znaten delež vsakoletnega proračuna je namenjen vzdrževanju poljskih poti. Pri tem skušajo upoštevati stanje, frekvenco in številčnost uporabe posamezne poti. Kar nekaj, ki se jih je v zadnjem desetletju zanemarjalo, bo v dognem obdobju dobilo svežo podobo. Finančna sredstva so žal omejena in vseh naenkrat ne bo mogoče obnoviti.

Želja je več

Predlogov in želja je veliko več, kot jih lahko prenese proračun KS. Zato skušajo v svetu KS iskati ravnotežje med pobudami krajanov in možnostmi uresničevanja projektov. Vsi izvedbeni predlogi pa se uvrščajo pod eno izmed treh glavnih

Nekateri predeli Hrašč po končanih gradbenih delih že nakazujejo lepšo podobo vasi.

točk prioritetnega načrta: zaščito vodnih virov in okolja, izboljšanje infrastrukture in skrb za boljše socialno povezanost. Večji investicijski projekt, ki poteka vzporedno s primarnimi infrastrukturnimi posegi, je obnova dela doma krajanov, kjer bodo v kratkem odprli prenovljen družabni prostor in lokal.

Mali Otok

Na pobudo vaščanov se je začel v Malem Otoku reševati zemljiškopravni status pokopališča. Cerkev sv. Elizabete je bila zgrajena leta 1624. To je manjša, s pokopališčem in mrliško vežico obzidana cerkev. Pred leti je bila zgledno obnovljena. Pridobivanje finančnih sredstev za obnovo sakralnih in spomeniško zaščiteneh zgradb je vedno težje in zahtevnejše, posebno ko ta zahteva večje vsote, da bi omogočale hitro napredovanje. V naselju trenutno ni načrtovanih večjih specifičnih infrastrukturnih posegov. Poiskati bodo morali primeren prostor za kombinirano igrišče, da bi nadomestilo trenutno improvizirano otroško igrišče.

Končana ni še tudi obnova cerkve sv. Ane v Hraščah. Na tem področju je zelo aktiven **Srečko Šajn, nekdanji dolgoletni predsednik KS.** Z donacijami vaščanov, s prijavi na razpise za ohranjanje kulturne dediščine in s sodelovanjem

župnije mu je uspelo doseči, da so prenovili zvonik, streho in del zunanosti cerkve. Na obnovo čakajo še notranji prostori.

Prostor za razvedrilo in druženje

V središču Hrašč že trideset let dobro služita tako košarkarsko igrišče kot balinišče. Prostor za osnovnimi otroškimi igrali pa kliče po prenovi. **Kulturno športno društvo Hrašče-Mali Otok** je po lanskoletni obuditvi in z zagnanostjo **predsednika Jaka Tomšiča** organiziralo več kot 20 kulturno-športnih dogodkov. V društvu (šteje 89 članov) so poleg miklavževanja, plesnih tečajev, delavnic za otroke, delavnic o uporabi pametnega telefona in ogledov filmov izpeljali še tradicionalni Škerjančev memorial, v okviru katerega je potekalo tekmovanje v košarki in balinanju.

Med okrnjenim delovanjem zaradi nevarnosti okužbe s koronavirusom so vaščani lahko spremljali dogajanja in napovedi na spletni strani www.hrasce.si in facebook profilu KŠD Hrašče-Mali Otok. Pri vsem skupaj je najpomembnejši odziv krajanov, kajti vse aktivnosti so namenjene njim z željo po krepitvi socialnih stikov od najmlajših do najstarejših.

Besedilo in fotografiji: Marino Samsa.

V Malem Otoku v tem obdobju ni večjih investicijskih posegov.

Jure Škodič

Juretu Škodiču težko nadeneš zgolj eno ali dve oznaki, njegove življenjske mejnike pa še težje strneš na nekaj straneh. Župan Igor Marentič ga je ob prestopu med »uporabnike upokojenskega sklada« opisal kot »legendo slovenske glasbene scene.« Dobrosrčen človek je v svoji življenjski kroniki nehoti spisal številne bisere.

Jureta Škodiča poznam predvsem kot prijaznega gospoda za mešalno mizo, ki je postal v 26 letih dela na radiu nekakšen lektor postojnsčine. Ob izpostavljanju svojih življenjskih prelomnic ostaja skromen. Jure je po poklicu inženir strojništva in najstarejši od šestih otrok družine Škodič. Sam pravi, da je štomarija njegov konjiček že od osnovne šole. Priimek Škodič še danes krasi staro očetovo delavnico na Kosovelovi ulici. Za navdih sicer ne navaja očetove obrti, »v osnovni šoli smo imeli dober radio krožek, to je bil morda bistven faktor. Srednjo strojno sem delal v Ljubljani. Takrat sem začel delati prve ojačevalce in take reči.« V svoji sobi ima shranjeno veliko zbirko vinilnih plošč, a ponižno pravi, da med temi »ni nič kaj eksotičnega.« Najbolj pri srcu mu je sicer prvi album Buldožerjev z avtogramom. Njegovi glasbeni sotrpini povedo drugače – tam se skrivajo največji rokarski albumi. Nekoč so nestrpnost čakali, da bo Jure z nove plošče odstranil zaščitno plastično in jo zavrtil na gramofonu.

Razgovori se, ko ga povprašaš o glasbi. Leta 1973 je začel v internatu igrati v svojem prvem bendu. Skozi desetletja se jih je nabrala kar zajetna številka: Savana, Vrnitev, Amfora, Črna

gradnja, Babilon, Grand hotel, Mary Rose, Blues Gun, Aliens, Blue Moon, Outsider in Undercover. Če ni bil ustanovitelj benda, je bil zagotovo vsaj v prvi zasedbi. Danes igra v akustičnem Tricikel bandu.

Vojska je bila največji morilec bendov

Jure lahko našteje kar nekaj pomembnih mejnikov rokarske kariere; v pričevanju se prikrade tudi marsikatera znana oseba. »Prvi bend je bil Vrnitev. Potem sem igral v Novi Gorici. Bobnar je bil iz Prvačine – in je dobil prostor. Do leta 1979 sem hodil tja igrati. En čas je bil naš menedžer Ivo Boscarol. Enkrat nas je slišal igrati in je vprašal, če rabimo menedžerja. Kar nekaj časa je teklo, bili smo predskupina Bijelog dugmeta. Igrali smo v študentskem naselju, tam je bilo top plesišče v celi Jugoslaviji. Bendi so plačevali, da bi igrali tam! Bili smo tudi predskupina Parnega valjaka. Takrat je imel drugi ali tretji koncert v karieri.«

Med vsemi bendi izstopa Črna gradnja. Skupina svoje prve plošče ni dočakala nikoli, čeprav so posneli pet studijskih skladb. Spominja se

prvega koncerta, »imeli smo ga v kino dvorani. Naredili smo samo šest na roko napisanih plakatov. Bobnar je bil pokojni Vili Podboj iz Transavta. Tam so se vajenci začeli meniti, kakšen bend se dela v Postojni. Istega dne je imel Andrej Šifrer koncert. Mi smo ga imeli popoldne, on pa ob osmih. Takoj, ko smo končali, smo morali umakniti vso opremo. Štefan Bratina nam med koncertom ni pustil ugasniti luči, noter je bilo svetlo kot na strelišču! Polno je pa bilo, presenetljivo. Jaz do takrat sploh še nikoli nisem igral v Postojni. Šifrer je imel potem tretjino tiste publike.«

Iz zamisli, da bi dve skladbi Črne gradnje predelali v angleščino, je vzkliklo seme po imenu Mary Rose. »Res smo imeli srečo, da je bil Jure v Postojni. Od njega smo dobili vse. On je kot fotr rocka v Postojni,« opiše dolgoletno prijateljstvo Eki Alilovski. Skupaj sta igrala pri Črni gradnji, nato v zasedbi Mary Rose. »V tistem času je bil eden najboljših basistov,« še doda.

V glasbeno udejstvovanje je najpogosteje posegla vojska, ta je bila »najhujši destruktivni element. Ravno se je ekipa postavila, in je moral eden v vojsko, potem drugi. Pri Črni gradnji sta morala Eki in Mare. Nekako so se dogovorili, da je šel najprej eden, nato drugi. Ampak mi smo bili potem skoraj ob tri leta,« razloži Jure. Sam se je med vojaki sicer dobro znašel, nastanjen je bil v Banja Luki. »Imeli so spodoben bend.

»Jure je kot fotr rocka v Postojni.«

Tisti, ki je imel glasbo čez, je bil malo bolj svobodnih pogledov.« Uspel se je dogovoriti, da s seboj pripelje kitaro in nekaj ozvočenja. »Na avtobus nisem mogel dati opreme. Transavto je pa vozil dol v Banja Luko. In je oče nakrcal opreme za pol prikolice. Vojsko je skoraj kap, jaz sem bil pa največji džek.«

Potnik skozi čas in glasbene žanre

Preizkusil je vso možno tehnologijo, doživel prehod od analognega do digitalnega. Razvoj pa ga ni vrgel iz tira. Prilagajal se je tudi glasbenim žanrom. V skupinah je izživel svojo rokarsko dušo, po drugi strani pa gojil željo po drugačnem glasbenem izražanju. Z zborovskim petjem se ukvarja skoraj štiri desetletja.

Pevke in pevci Mešanega pevskega zbora Postojna so prihajali in odhajali, Jure Škodič ostaja njihova stalnica vse od ustanovitve leta 1983. »Ivo Jelerčič je spravil ta zbor skupaj. Bil je celo moj razrednik v osnovni šoli. Na nekem pogre-

bu so peli učitelji iz glasbene šole in se jim je zdelo fino, če bi naredili zbor,« opiše povod za nastanek priznanega postojnskega zbora. Čeprav starša nista ubrala glasbene poti, pa so se z zborovskim petjem ukvarjali skoraj vsi otroci hkrati. »V zboru nas je bilo pet komadov. Smo imeli večino, skoraj absolutno!« se pošali.

Radijski kadrovnik

Sveže upokojeni radijski tehnik je bil na tem delovnem mestu od samega začetka Radia 94. Odzval se je na povabilo direktorja Sandija Curka, čeprav pravi, da o radiu ni imel pojma. »Z ozvočenjem in s snemanjem sem imel izkušnje, je treba pa ekipo ljudi pridobiti. Kot prvo, ne veš, kako radio funkcionira.« Radio so praktično postavili sami, pojavila se je tudi zamisel o snemalnem studiu. »Prostora je bilo dovolj. Imel sem nekaj svoje opreme in smo to skombinirali skupaj. Veliko bendov je svoj čas zgoraj snemalo,« pove Jure. Tudi njegov dolgoletni sodelavec Edo Klemenc doda, da je Jure večino opreme naredil sam. Na prvih desetih radijskih feštah so uporabljali njegovo ozvočenje. S tem se strinja Grega Vovk, saj sta pogosto skrbela za ozvočenje raznih dogodkov. Pravi, da je Juretovo prvo pravilo: »Nič kupljenega. Če basa ne neseš, ga ni. Vse mora biti težko in veliko.«

Pobudnik za dobro voljo

Sestra Polona ga rada opiše kot hecnega cinika, ki napeto situacijo obrne na smeh. Jure jo takoj popravi, da je »zmerno zloben« – človek, ki skriva v žepu dovoljenje za dobro voljo. Lahko bi pisal kolumne ali aforizme, šaljivih opazk mu res ni nikoli primanjkovalo. Kdor ga pozna, si je zapomnil, da je bila njegova stara katra »tako dobra zato, ker jo blato skupaj drži.« Nekateri pa preprosto niso dovolj brihtni, saj »ne ločijo niti elektrona od feferonax«. Sodelavkam z radia je rad nosil edinstvena darila. Voditeljici z Juršč je podaril jurško rožo (beri: bor), novinarki iz Cerknice coprniško metlo, urednici destilirano vodo za hujšanje. Četudi je bil kdaj piker, ni bilo zlonamerno.

Na koncu so nenačrtovani pripetljaji najbolj posrečene zgodbe, ki ostanejo v spominu. »Bili smo na Zelenogajski noči. Odigrali smo svoj del, enega benda pa ni bilo, in nas je organizator prosil, ali zapolnimo luknjo. Mi smo bili seveda za, samo Jureta nismo našli. Vsi Postojnčani, ki so bili tam, so ga klicali po celem prizorišču. Na koncu smo ga našli – zaspal je na odru na zaboju za kable, skrit, da ga nismo videli,« opisuje dogodek Eki Alilovski.

Anekdot ni malo; skoraj vsem je skupno, da morda niso za na papir. Te se bodo še naprej širile po ljudskem izročilu in lokalpatriota Škodiča povzdignile med legende.

Jamarji v jamskem sistemu pod Predjamskim gradom odkrili nove rove

Člani postojnskega Društva za raziskovanje jam Luka Čeč, Jamarskega kluba Borovnica in Jamarskega društva Danilo Remškar Ajdovščina so se v marcu veselili novega odkritja v jamskem sistemu pod Predjamskim gradom. Raziskali so dodatnih 1594 metrov novih rovo. »Nad odkritji smo bili vsi navdušeni in hkrati presenečeni nad njihovo razsežnostjo. Prepihnava več mestih nakazuje dodatne neodkrita dela. Izzivov imamo torej še veliko, motivacije pa vedno več,« je navdušen postojnski jamar Vid Trebše.

V Vilharjevem rovu obeta nadaljevanje višje ležeči stranski rov, kjer je dokaj prepišno.

Predjamski sistem tvorijo jama pod Predjamskim gradom in več okoliških jam, ki so medsebojno povezane. S 13.877 metri registrirane dolžine je veljal vse do novega odkritja za peto najdaljšo slovensko jamo. V zadnjih treh desetletjih so jamarji iskali nadaljevanje jame, raziskave pa so okrepili konec lanskega leta. Rezultati njihovih prizadevanj so se pokazali v letošnjem letu. Februarja so našli nova dela v skupni dolžini 154 metrov, v začetku marca pa nova rova. Prvega so poimenovali Borovniški rov (251 metrov), drugega pa Rov Marjana Vilharja (1189 metrov) – v spomin na nedavno preminulega aktivnega postojnskega jamarja. Epidemija koronavirusa je jamarje na krilih novih odkritij sicer začasno ustavila, a so se v jamo vrnili takoj po sprostitvi varnostnih ukrepov.

Rov Marjana Vilharja poteka po višjih delih jamskega sistema. Podzemna reka ga je izdolbla pred milijoni let, preden se je uma-

knila v globlje nivoje jame. Zato je bolj suh, krasijo pa ga različne sigaste tvorbe. Vmes so tudi večje podorne dvorane. Borovniški rov je v najnižjem nivoju jame, zato je tam veliko rečnih sedimentov v obliki težko prehodnega blata.

»V rovu Marjana Vilharja je še precej stranskih rovo, ki jih bomo morali še pregledati,« pojasnjuje Vid Trebše. Glavni rov namreč poteka v smeri zahod, na obeh straneh pa so odcepi, brezna in kamini, torej novi jamarski raziskovalni izzivi. Obetaven je odcep, ki vodi proti severu – le na nekaj deset metrov se približa Lenčkovi jami. »Raziskava poteka z obeh strani, možnost povezave iščemo namreč tudi v Lenčkovi jami,« pojasnjuje Trebše. Če bi uspeli povezati novoodkriti rov in Lenčkovo jamo, bi se dolžina Predjamskega sistema povečala še za dodatnih 959 metrov.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Matej Blatnik

Vse kaže, da Jure postaja tipičen upokojenec s pomanjkanjem časa. Sedaj bo počel »vse sorte in tudi druge stvari«. Zagotovo bo previl še kakšen zvočnik in v roke vzel pokvarjen ojačevalac. Verjetno bo pograbil tudi motiko in olepšal družinski vrtiček. V svojem slogu zaključí, da ko

je za vrt skrbela njegova mati, »plevel ni imel šans«. Jure Škodič ima v tretjem življenjskem obdobju odlično priložnost, da še naprej tako ali drugače piše postojnsko zgodovino.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Tomaž Penko.

Za razvoj kolesarske destinacije

V teh tednih se opazi na cestah vse več kolesarjev, zato je še toliko bolj pomembno, da jim namenimo dodatno pozornost. Na območju postojnske občine je kar nekaj poti, ki so v prvi vrsti namenjene prav njim. Spet druge so še v izgradnji.

Za kolesarje je na območju občine razmeroma dobro poskrbljeno. Že nekaj let so jim na voljo tri označene poti, znane kot **Grajska, Jamska in Junior kolesarska pot**. Vse so sicer plod dela **Jureta Požarja**, nastale v sklopu MTB-parka Notranjska. **Vodja OE Turizem pri Zavodu Znanje Špela Peric** pravi, da se letno »naredi pregled dobrih 100 km poti. Na žalost pa nas vsako leto razžalosti dejstvo, da moramo na novo postavljati oznake poti, saj so te poškodovane – prestreljene, zvite, izravnane itd. Iz poškodb je razvidno, da gre za namerno človeško objestnost.«

Konec lanskega leta so kolesarje razveselila samostojna stojala za popravilo koles; **servisne točke** so »v Postojni pri TIC Postojna na Tržaški cesti in pri tlačilnem poligonu pod Sovičem, na Prestranku pri tlačilnem poligonu, v Predjami na parkirišču pred cerkvico in v Planini pri gradu Hošperk,« pojasnjuje Špela Peric in dodaja, da nudijo obiskovalcem Postojne najem koles »kolesarska trgovina Čeho Bike, Hotel Kras v Postojni in penzion Lipizzaner Lodge v Lاندolu.« Ob teh so še nekateri lokalni ponudniki nastanitev, a imajo izposojajo koles izključno za svoje goste.

Nova podoba Grajske kolesarske poti

Grajska pot predstavlja slabih 60 kilometrov kolesarske poti mimo

ostankov šestih srednjeveških gradov. Ob vrtenju pedalov si kolesarji privoščijo postanek ob ruševinah gradu Postojna, nato sledijo po poti grad Prestranek, grajski kompleks v Orehku, Predjamski grad ter v Planini Ravbarjev stolp in ruševine baročnega dvorca Hošperk. Krožna pot leži ob petih tlačilnih kolesarskih poligonih (»pump-trackih«); te je občina uredila že predlani. Na njenem območju jih je postavljenih sicer šest.

Cilj je, da bi kolesarsko pot v sklopu projekta *Adrenalinško doživljanje legend in zgodb na kolesu – Bodi legenda* preobrazili v »celovit kolesarski turistični produkt. Ponudniki ob poti bodo imeli posebej pripravljeno ponudbo za kolesarske turiste – od hrane, do prenočišč, kolesarskih napitkov in prigrizkov. V kratkem kolesarsko turistično zgibanko Grajska kolesarska pot samo še natisnemo,« je razložila Špela Peric.

Pri snovanju nove podobe Grajske kolesarske poti sodeluje tudi **lokalni turistični vodnik Tomaž Penko**. »Pripravlja se zemljevid, označene bodo glavne točke, znamenitosti in gostinski ponudniki.« Skupaj s Špelo sta povabila na brezplačen voden kolesarski izlet v maju. Tomaž pa sicer načrtuje čez poletje več kolesarskih tur po destinaciji Zeleni kras. V bližnji prihodnosti pričakujemo v regiji razvoj kolesarskega

V začetku junija bo zaživel sistem izposoje koles POSbikes.

turizma. »V kratkem bomo dobili tudi kolesarsko trganko Zeleni kras; vanjo so vključene tudi številne poti iz MTB-parka Notranjska. Na ta način smo uspeli povezati vse občine Zelenega krasa v eno samo, edinstveno kolesarsko destinacijo,« še zaključuje Špela Peric.

Korona izziv

Prepoved prehajanja občinskih meja je sprožila kreativne zamisli, tudi Tomažu Penku ob iskanju odgovora, »kako bi se pri nas držal občinskih meja. Začel sem risati po zemljevidu in ... najbolj zanimivo, pot gre res zelo blizu občinskih meja. Nabralo se je 100 kilometrov in 2000 metrov višinske razlike, 80 odstotkov je makadama.«

V navezi z **vodnico Natašo Kocjančič** iz Zavoda Znanje, OE Turizem, so pripravili izziv. Kdor se bo do 3. junija podal na **pot po občinskih mejah**, se lahko nadeja lepega presenečenja. Podrobnosti so na spletni strani bikeslovenia.si.

V strategiji tudi nove poti

V strategiji razvoja turizma v občini Postojna je želja po oživitvi proge na Nanosu in izgradnji kolesarskih poti do Hruševja ter od Zaloga do Grobišč. V prihodnosti naj bi zaživele še daljinske povezave znotraj predvidenega Državnega kolesarskega omrežja.

Obenem je v polnem teku tudi priprava krožnih pešpoti v okolici mesta Postojna. Te bodo dopolnile kolesarsko ponudbo in jih trenutno še trasirajo.

POSbikes bo zaživel s 1. junijem

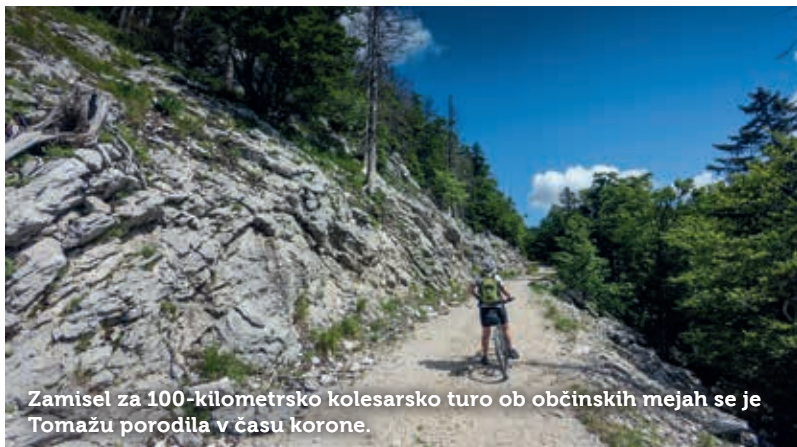
Potem ko je izposoja mestnih koles zažvela v več krajih po državi, se uporabe podobnega sistema lahko nadejajo tudi Postojnčani. Uraden začetek **projekta POSbikes** je zaustavila epidemija; s 1. junijem bo sistem vendarle zaživel. Uporabniki bodo imeli na voljo sedem postajališč: pri TIC Galeriji, pošti, zdravstvenem domu, železniški postaji, Notranjskem muzeju, na Cesti v Staro vas in Volaričevi ulici. S kartico si bodo izposodili navadno ali električno kolo.

Mesec varnosti kolesarjev

Do 23. aprila so slovenski policisti zabeležili 191 prometnih nesreč, v katerih so bili udeleženi kolesarji. Podatki so spodbudni, saj je številka za več kot petino manjša kot v enakem obdobju lani. Manjše je bilo tudi število nesreč s smrtnim izidom. Na žalost pa se je 25. aprila med Lohačo in Poljšakovo kočjo zgodila nesreča, v kateri je življenje izgubil 35-letni domačin na kolesu.

Policisti namenjajo mesec maj tradicionalno varnosti kolesarjev. Do njegovega konca bodo tako intenzivneje preverjali, ali kolesarji spoštujejo cestnoprometne predpise in kako se do njih obnašajo vozniki. Prometna pravila krši skoraj tri četrtine kolesarjev, najpogostejši vzrok za prometne nesreče pa je neprilagojena hitrost.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografiji: Tomaž Penko in Valter Leban.

Zamisel za 100-kilometrsko kolesarsko turo ob občinskih mejah se je Tomažu porodila v času korone.

Umetnost kozjereje

Med epidemijo smo na spletu lahko preverili podatke o lokalnih kmetovalcih, ki oskrbujejo s svežim mesom, z zelenjavo in mlečnimi izdelki. Med temi je navedena tudi domačinka Blažka Kobal – nedavno se je pričela ukvarjati s kozjerejo. Mlada kmetica je hitro pridobila zveste stranke in jih redno oskrbuje z izdelki iz kozjega mleka. Ta dejavnost pri nas ni tako razširjena, kot je ukvarjanje z ostalo živino, kljub temu da je kozje mleko primernejše za naše zdravje.

Ob prihodu v Mali Otok so nas za električnim pastirjem potrpežljivo čakale Blažkine koze, »samo sedem jih je. Enostavno si boš zapomnil, imajo slovenska imena po abecedi.« In tako jih je naštel po vrsti, »Ančka, Brina, Cilka, Ditka, Elza (z zvezdico pri očesu) je najmlajša, Frida in Gabi – najstarejša in je druge sorte.« Pri prvih šestih gre za sansko pasmo, najstarejša pa je srnasta koza. Vse so bolj vzgojene kot nekateri hišni lju-bljenčki in izredno crkljive.

Od baleta do štale

23-letna Blažka Kobal je sicer študirala na ljubljanskem Konservatoriju za glasbo in balet, razmišljala je tudi o igralski karieri. Toda stik z živalmi je bil močnejši od umetnosti in na koncu je izbrala hlev. Svojo željo po živinoreji je gojila na kmetiji Žgajnar, »štala me je pritegnila ... in živali. Hecno, lepo mi je bilo v gnoju, prav terapevtsko.« Tam je preizkusila vse dejavnosti kmetije. O živinoreji je vedela bore malo, nekaj znanja ji je podal Anton Žgajnar. Tako je obrazlo-

žila sama: »En dan sva se usedla, vzela sem svinčnik in papir. Kot da bi bila v šoli. Me je pa naučil.« Nato se je podala na samostojno pot. Odločitev za kozjerejo ni bila težka, »ker smo doma že prej pili kozje mleko namesto kravjega. Sama sem alergična na kravje mleko.« Doma ni imela pogojev in prostora za vzrejo koz, zato je iskala primerno parcelo za najem in jo našla v Malem Otoku. Lani so nekdanji silos za koruzo preuredili v svetel hlev za koze, kakršnega ti družabni kopitarji potrebujejo, poudarja mlada kmetica. Krasijo ga fotografije gradbenih del. Poleti so koze že uživale na pašniku, med počitkom v hlevu pa prek radijskega sprejemnika redno poslušajo klasično glasbo. Manj stresa, več dobrega mleka, mar ne?

Stroške za oskrbo koz pokriva s prodajo mlečnih izdelkov. Vse skupaj bi bilo težje brez popolne podpore družine in pomoči prijaznih sosedov. Če je oče podal roko pri postavljanju hleva, je njena mama pridala svojo eksperimentalno žilico pri ustvarjanju jogurtov, skute in sira. Izdelujejo tudi sladoled, po Blažkinih besedah najboljšega. Iz-

Blažka Kobal se je pogumno pridružila redkim mladim kmeticam.

delke delajo po potrebi. Blažka je poskusila tudi prodajo na tržnici. Danes ima že zveste stranke, ki po izdelke pridejo kar na njen naslov.

Še danes je kozjereja manj cenjena

Kozjereja pri nas ni tako razširjena kot vzreja perutnine, goveda, prašičev ali ovc. Lani so redili koze v 3600 slovenskih kmetijskih gospodarstvih, Statistični urad Republike Slovenije je naštel skupaj slabih 25.000 glav. V zadnjih petih letih so slovenski kozjerejci le redko preseгли to številko. Če jo primerjamo z ovčjerejo, lahko naštejemo štirikrat več glav ovac.

Vzreja koz v preteklosti na Slovenskem ni bila cenjena dejavnost, poleg tega so bili nekoč v veljavi ukrepi, ki so prepovedovali pašo koz. Nekateri se te drobnice izogibajo še danes. Tudi Blažko so drugi kmetje svarili pred nakupom koz. V njenem primeru so bila svarila za zdaj odveč.

Statistični podatki iz tujine pa so spodbudni – kozjereja je v nekaterih državah v vzponu. Mednje spadajo Združene države Amerike; tam izstopa podatek, da se z njimi ukvarjajo pretežno kmetice. Ponekod se je pojavila ponudba najema koz kot živih kosilnic. Kozje mleko je zelo primerno za ljudi z določenimi zdravstvenimi težavami. V primerjavi s kravjim je lažje prebavljivo, ima manj laktoze in več kalcija.

Prihodnost slovenskega kmetovanja

Povprečna starost slovenskega kmeta 57 let (po zadnjem uradnem podatku iz leta 2016) je zelo visoka. Potrebna bo mlada sila, da bo to dejavnost razvijala naprej, in slovenska živinoreja ne bo padla v pozabo. Kot pogosto slišimo, bi si tudi Blažka Kobal želela čim manj birokratskih ovir: »Pri nas ti ničesar ne olajšajo. Če nimaš res velike volje, ti ne uspe. Kot da nočejo, da bi se ukvarjali s kmetijstvom. Govori se, da gremo nazaj k naravi, o mladih in perspektivnih, hkrati pa delajo ravno obratno. Za sedem koz se zelo namučiš. V resnici se kmetijstvo podpira samo v teoriji.«

Volka nisem videl, sedem kozličkov tudi ne. Nama s fotografom pa je v naročje priskakljajo sedem prikupnih koz, ki jim Blažka vsakodnevno namenja zvrhano mero ljubezni. Danes je to, da opravljaš, kar čutiš kot notranji klic, še toliko bolj neprecenljivo. Blažka Kobal ima srečo, da lahko vsak dan z nasmehom na obrazu odpleše edinstveno koreografijo, ki nastane v spoju narave in kulture. »Zaenkrat mi je dovolj to, da vem, kje mi je dobro in kaj bi rada počela. Od tu naprej pa, mislim, da se da narediti kar precej,« je zaključila optimistično.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografiji: Tomaž Penko.

V Sloveniji kozjereja še ni razširjena, a povpraševanje po zdravih izdelkih iz kozjega mleka bo zagotovo naraščalo.

Bo Postojna poleti začutila kulturni utrip?

Vsi ljubitelji glasbe, gledališča in plesa že močno pogrešamo prireditve v živo. Čeprav se po preklicu epidemije varnostni ukrepi rahljajo in se življenje postopno vrača v stare tire, je pri organizaciji prireditev še veliko omejitev in tudi neznank. Toliko, da organizatorji še vedno ne morejo z gotovostjo napovedati dogodkov za prihodnje mesece. Toda niti festivali niti posamezne prireditve se ne porodijo čez noč, zato so optimistične priprave že v polnem teku – v upanju, da bodo okoliščine naklonjene tako organizatorjem kot obiskovalcem.

V prvi polovici marca smo lahko »ujeli« še zadnje prireditve za omejeno število obiskovalcev. Potem so se vrata kulturnih hramov zaprla malodane po vsem svetu, množično pa so se odpirala njihova virtualna vrata. Tudi **Kulturni dom Postojna** je negoval stik s svojimi obiskovalci preko socialnih omrežij. Na svojem Facebook profilu je v tem obdobju objavil čez 150 raznolikih video vsebin s posnetki gledaliških predstav, koncertov, virtualnih obiskov knjižnic, predlogov za ustvarjanje ... Medtem pa so za dejanskimi vrati kulturnega doma potekala prepotrebna vzdrževalna dela.

Redni abonenti – tako odrasli kot otroci – imajo iz aktualne gledališke sezone »v dobrem« še po eno predstavo. **Vodja Kulturnega doma Postojna Katja Jordan** je pojasnila, da za zdaj še ne vedo, kdaj ju bodo lahko izvedli. Zato vse bolj razmišljajo o »vrednotnicah«, ki bi jih abonenti lahko vnovčili v prihodnosti. Tudi pri snovanju abonmaja za novo gledališko sezono se zatika. Programsko je sicer zastavljen, vendar je rezervacija predstav otežena zaradi zastojanja dela v gledaliških hišah, ki naj bi gostovale tudi v Postojni. Zato Jordanova poudarja, da je težko predvideti, katere in koliko predstav bodo lahko ponudili v novi sezoni.

Kdaj se sploh lahko nadujemo kulturnih prireditev v živo? **Sidonija Zega, višja svetovalka za družbene dejavnosti na Občini Postojna**, pojasnjuje, da so upali na možnost organizacije prve »po-korona prireditve« na dan državnosti. Praznik naj bi obele-

žili z večerom slovenske popevke in nastopom Postojnske godbe 1808. Glede na sedanje razmere vse kaže, da bodo tudi ti načrti padli v vodo. Vsekakor pa bodo na prvi prireditvi v organizaciji Občine Postojna podelili priznanja letošnjim prejemnikom občinskih nagrad.

Usoda festivalskega dogajanja

V poletnih mesecih poteka večina kulturnih prireditev na prostem. Že konec junija nas v središču Postojne tradicionalno razveseljujejo prireditve v okviru festivala **Kulturni utrip poletja**. »Festivala za zdaj nismo odpovedali. Izvajalci so pripravljene in če bo kakršnakoli možnost, da ga izvedemo v celoti ali vsaj delno, bomo to z veseljem storili,« je optimistična Sidonija Zega. »Tako bomo vsaj malo pomagali tudi izvajalcem, ki so finančno odvisni od kulturnega dogajanja in so se trenutno znašli v nezavidljivi situaciji.« Čeprav poteka festival na prostem – na Titovem trgu, je zdaj veljavnim omejitvam težko zadostiti.

S pripravo festivala so začeli že v januarju, zato so imeli do začetka epidemije program pripravljen skoraj v celoti. Festival naj bi potekal od 3. julija do 14. avgusta. Program je tudi za letošnje leto zastavljen za vse okuse – zajema od slovenskih večno zelenih popevk, jazza, popa, rocka, do narodno zabavne glasbe. Predvideli so tudi nastop dalmatinske klape, saj ti napevi vsako leto znova navdušijo domače občinstvo, in folklornih skupin, ter predstave in delavnice za otroke. Med izvajalci bodo Nina

V pričakovanju novih prireditev obujamo spomine lanskega kulturnega utripa v središču Postojne.

Pušlar, Kingstoni, klapa Cambi, Jazz punt big band iz Tolmina, baritonist Jure Počkaj in simfonični orkester Cantabile, ACDC cover band z gosti ...

V okviru festivala Kulturni utrip poletja poteka tudi uveljavljeni mednarodni festival kitare. Zaradi onemogočene mednarodne zastopanosti je že zdaj odločeno, da sklopa kitarških prireditev ne bo. Kaj vse bo korona še odnesla, bo pokazal čas. »Če bi nam odnesla celoten festival, pripravljamo še rezervni scenarij; ta pa je še v fazi snovanja in dogovorov,« pojasnjuje letošnja gonilna sila festivala Kulturni utrip poletja Postojna 2020.

Zmaj v pričakovanju

Sredi avgusta običajno prevzame festivalsko žezlo **Zmaj ma mlade**. Letošnji festival, štiriindvajseti po vrsti, naj bi se začel teden ali dva kasneje kot običajno – v zadnjem avgustovskem ali prvem septembrskem tednu.

Samo Vesel, gonilna sila festivala in njegov programski vodja, sporoča, da ga načrtujejo in ga bodo odpovedali le, če razmere res ne bodo dopuščale izvedbe. Prireditve bodo potekale na istih prizoriščih kot pretekla leta, jih bo pa najbrž nekaj manj. Organizatorji namreč stvarno razmišljajo glede pričakovanj finančne pomoči gospodarstva, pa tudi nekateri tuji izvajalci se vabilu ne bodo mogli odzvati. »Prvotna ideja je bil Zmaj v spremenjeni obliki zaradi spre-

membe koncepta, danes pa zglada, da bo drugačen zaradi virusa,« pove Vesel. V začetek zbiranja finančnih sredstev za izvedbo festivala je posegel koronačas. »Letos bomo pozni in si ne delamo utvar, da bo iz te moke kaj dosti kruha, a poskusili bomo vseeno,« dodaja Vesel.

Povabilo k donaciji za pomoč tradicionalnemu festivalu velja vsem, ki želite po svojih močeh pomagati, da Zmaj in njegovi mladiči preživijo tudi ta težek čas in nas še dolgo razveseljujejo. Prizadevni organizatorji se že zdaj lepo zahvaljujejo.

Lokalno je aktualno

Kulturni dom Postojna vabi domače ustvarjalce, da na virtualen način delijo košček svoje ustvarjalnosti z domačim občinstvom. Ustvarjalce vabi, da pošljejo kratek, do 4-minutni video klip, v katerem se predstavijo tako, da odigrajo svojo skladbo, izvedejo skeč, preberejo svojo pesem ali pravljico, delijo izvorni recept ... Katja Jordan zagotavlja, da bodo za njihovo objavo poskrbeli na FB in Instagram profilu Kulturnega doma Postojna v sklopu rubrike Lokalno je aktualno. Ustvarjalne prispevke posredujte na naslov kulturni.dom@zavod-znanje.si.

Do prvih prireditev v živo torej vabljeni k virtualnim spremljanjem naših ustvarjalcev.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Foto Atelje Postojna.

Letos v praznično jutro s Postojnsko godbo 1808 – drugače

Prenekateri prebivalec postojnske, pa tudi sosednje pivške občine se je v zadnjih desetletjih prebudil v praznično prvomajsko jutro ob udarnih zvokih koračnic. Te so iz svojih instrumentov izvabili člani Postojnske godbe 1808. Letos pa so godbenikom in predvsem njihovim poslušalcem zagodli virus in ukrepi, ki smo jih bili deležni zaradi epidemije.

Brez utečenega igranja postojnskih godbenikov si uvoda v praznični dan pravzaprav nismo predstavljali. Budnico so vzeli tako rekoč »za svojo«, njihove pripravljenosti niso uspeli ustaviti niti mrzlo in deževno vreme niti zgodnja ura, prenekateri član pa se je zaradi nje odpovedal tudi nekajdnevni prvomajskim počitnicam.

Letos je bilo drugače. Medtem ko so se nekateri njihovi stanovski tovariši po Sloveniji pridružili akciji »Prebudimo Slovenijo 2020« in so drugi zaigrali kar na domačem oknu, balkonu ali dvorišču, spet tretjim pa so na pomoč priskočili gasilci in glasbo predvajali iz svojih gasilskih vozil, smo

Črno-bela fotografija ohranja spomin na prvomajsko budnico v drugi polovici šestdesetih let, ko so godbeniki zaigrali tudi v Studenem.

postojnskim godbenikom lahko prisluhnili na domačem Radiu 94. Ob 6.00 in ob 11.55 so zavrteli posnetke Postojnske godbe 1808, poslušalcem pa so eno najstarejših slovenskih godb predstavili tudi z besedo.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: arhiv Postojnske godbe 1808.

Alenove barve časa

Naključnemu domačinu odzvanja ime Alen Mitrović zagotovo najbolj ob glasbi »njegove« skupine Aliens. »Stric Google« pa v njem prepozna še mnoge druge vsebine in definicije, tako različne, da se na prvi pogled zdijo celo nezdružljive. »Vse to sem jaz«, se posmeje in ne skriva ponosa ob dejstvu, da se je z aprilom vsem tem oznakam (zdaj tudi uradno) pridružila še »pesnik«. Predstavitev njegove zbirke Barve časa je v tem trenutku zaradi prepovedi javnih dogodkov sicer še v zraku, verzi pa bralcem – kot je knjigi na pot zapisala Sanja Pregl – že odpirajo »vrata do lastnih skritih svetov.«

Postojnčan, rojen na Reki, opravlja delo direktorja oddelka upravljanja tveganj v Banki Slovenije, je pa tudi manager in mednarodno licencirani revizor informacijskih sistemov. V žepu ima znanstveni doktorat iz ekonomskih ved, lahko se pohvali z zavirljivim opusom strokovnih objav in publikacij, navdušujeta ga tudi računalništvo in radioamaterstvo. Ne nazadnje je po osnovni izobrazbi inženir elektrotehnike. Na vprašanje, kako v ta »tehnični kontekst« pade poezija, pa odgovori kar z enim svojih verzov: »Življenje odnese nas sem ter tja, na neznane perone, postaje želja.«

Kot pravi sam, ga od vedno žene radoveden, tenkočuten, raziskovalen, kreativen in zasanjan duh, ki ga zanima »tisto, očem skrito«, naj gre za tehniko ali človeška bitja. Od nekdaj si zastavlja

tudi večna življenjska vprašanja, kot denimo v pesmi Naj te nič ne skrbi: »So zvezde še tam, ko pogled ustavijo nam? Se bova potem videla še kdaj?«

Zbirka Barve časa sicer prinaša izbor pesmi iz daljšega časovnega obdobja. Združene v štiri sklope, pojasnjuje avtor, simbolično reflektirajo zapis spoznanj skozi letne čase. »Zgodbe iz pesmi so smešne in žalostne, včasih satirične, včasih resnične, včasih dvoumne. Na koncu so le del naših izkušenj skozi čas.«

Alenovi prvi zapisi – z ljubezensko in uporniško tematiko – so nastajali sramežljivo in skrito. »Kasneje so postali moj dobri duh pravljice sveta odraslih.« Kot se spominja, sta ritem in harmonija že dokaj zgodaj sama našla pri njem besede in nastale so prve skladbe. Mnoge imamo že v ušesih v izvedbi skupine

Alenovo prvo pesniško zbirko Barve časa dopolnjujejo umetniške fotografije Aleša Nanuta.

Aliens. V njej (so)ustvarja že 30 let – na primer pesmi Tujec, Na križišču cest, Ključ in druge. Kot ugotavlja sam, oživijo nekatere pesmi dejansko šele z glasbo, druge si enostavno ne pustijo nadeti not. »Vedno pa je v ospredju sporočilo, zgodba, življenjska situacija. Včasih je tema avtobiografska, včasih izmišljena, včasih socialna ali preprosto zabavna,« pravi.

V Mitrovićevih očeh so ustvarjalne in umetniške duše predvsem »ljudje s povečano potrebo po komunikaciji«, kar nedvomno velja tudi za radioamaterje. »Imam srečo, da lovim ravnotežje, in poslovno-strokovni vidik delovanja dopolnjujem s hobiji, ki so moja velika strast. Glasba, še posebej v avtorskem kontekstu, je eden izmed njih.«

Ob branju strokovne literature vedno najde čas tudi za leposlovje in poezijo. Ljubezen do slednje je najbrž podedoval po mami; tudi ona je pesnila, čeprav resda bolj na skrivaj. Avtorjev, ki so mu blizu, je preveč, da bi jih naštevali; dušo mu pobožajo tako Šalamun, Pavček in Zlobec kot Predin, Balašević in Dylan. Avtorjeve pesmi o življenju, »belem in črnem in vseh razpoloženij vmes«, dopolnjujejo v knjižici umetniške fotografije Aleša Nanuta. Kot celota – je zapisala Sanja Pregl – pa »govorijo zgodbe, ki so večne in vsesplošne, hkrati pa se v tem posebnem trenutku vsakemu od nas kažejo drugače.«

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: osebni arhiv Alena Mitrovića.

Elum s pesmijo pozdravil konec epidemije

V začetku letošnjega leta je praznovala Vokalna skupina Elum 15-letnico delovanja. Rojstnodnevni koncert, načrtovan za april, je epidemija zamaknila, a pevke in zborovodkinja Karolina Repar zaradi tega niso vrgle puške v koruzo. Za njimi je dva meseca vaj ob pomoči spletnih socialnih orodij, zato že komaj čakajo priložnosti, da izvedejo jubilejni koncert. Sredi maja so na osrednjem postojnskem trgu presenetile mimoidoče s pesmijo – srečne, da so se po dveh mesecih srečale tudi v živo.

Najprej so svoji članici, »novo pečeni mami«, zapele pred postojnsko porodnišnico, nato pa še na Titovem trgu. Dogodka niso posebej najavile, saj do zadnjega trenutka ni bilo jasno, kje in če sploh bodo lahko zapele. Nedeljsko popoldne so tako polepšale peščici prijetno presenečenih mimoidočih. Ob upoštevanju varnostne razdalje so se pomudili na »prizorišču« in prisluhnili veselim melodijam ob kitarski spremljavi. S podoknico so

Za pevke Vokalne skupine Elum je bila nedelja, 17. maja, še posebej praznična, saj jih je pesem po dveh mesecih povezala tudi v živo.

sicer nameravale polepšati dan tudi starostnikom v Domu upokojencev, vendar so dobile priporočilo, da to namero opustijo, ker se je Dom odprl šele v začetku novega tedna.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: arhiv VS Elum.

Knjige ostajajo z nami

Knjižnica Bena Zupančiča Postojna je po poldrugem mesecu zaprtja skladno z vsemi varnostnimi ukrepi 4. maja spet odprla svoja vrata, potujoča knjižnica pa je krenila na pot dva tedna kasneje, 18. maja.

Tudi voznika bibliobusa sta se z veseljem odpravila na pot med bralce.

Z uradnim zaprtjem 13. marca dejavnost knjižnice ni prenehala, ampak se je preusmerila v promocijo izposoje e-knjig in ostalih e-virov, ponudila pa je tudi brezplačen spletni vpis. Omogočen je bil dostop do širokega izbora tako strokovne kot leposlovne e-literature

za otroke in odrasle v slovenskem (Biblos) in angleškem jeziku (eBooks), do časopisov in revij iz vsega sveta (PressReader) ter dostop do Britanske knjižnice (Britannica). Ta in dostop do drugih elektronskih virov (Ius-Info, Gvin, Find-Info) sta še posebej prišla prav šolarjem in dijakom. Bogata ponudba je pritegnila številne bralce; med njimi je bilo kar nekaj takih, ki so se srečali s tovrstnim gradivom in načinom izposoje prvič. Knjižnica sicer ni izvajala naročil in izposoje po pošti.

Zdaj sta izposoja in vračilo gradiva spet mogoča, vendar še ni dovoljen prost dostop do knjig in knjižnih polic. Do konca maja ne bodo zaračunavali zamudnin, ki so nastale v času epidemije. Uporaba čitalnice in računalnikov za zdaj še ni mogoča. Otrokom so v pravljичni sobi ravno

pripravili razstavo slikanic in knjig o zmajih, in si jo lahko ogledate na spletnih povezavah.

V letošnjem letu je knjižnica pristopila k **projektu Primorci beremo**. Namenjen je promociji bralne kulture odraslih bralcev od 15. leta dalje. Na voljo bo domala 80 proznih in pesniških del. Nekatera od njih so dostopna v obliki elektronskih knjig na portalu Biblos. Projekt se začne 1. junija in konča v novembru z zaključno prireditvijo; nanjo bodo povabili enega od slovenskih pisateljev. Udeleženci, ki bodo prebrali 4 prozna dela in 1 pesniško zbirko, bodo na zaključni prireditvi prejeli priznanje Primorci beremo.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: arhiv knjižnice.

Naravni in pravljичni studio

Konjeniški klub Postojna je organiziral v obdobju epidemije koronavirusa nagradni natečaj za otroke z naslovom Konj – ta čudovita žival.

Otroci so morali nepričakovano ostati doma, brez druženja z vrstniki, šolali so se od doma in se soočali s popolnoma novo situacijo. Da bi jim polepšali te dni, predvsem pa zaradi verjetnosti, da ne bodo imeli doživetih počitnic, je dozorela ideja o povabilu k natečaju Konj – ta čudovita žival.

Pripovedovanje zgodb je eden najbolj temeljnih načinov komuniciranja ter tudi zabavna in ustvarjalna igra. Otroci so lahko odlični pripovedovalci – mimogrede si izmislijo zgodbo, narišejo risbo. Prejeli smo kar nekaj zgodb – kratkih, daljših, domišljjskih in tudi resničnih, ter risb. Sodelujoči so se zelo potrudili, zato bodo tudi nagrajeni. Med počitnicami se bodo en cel dan družili s člani KK Postojna in spoznavali konjeništvu, delo s konji, delo v hlevu, predvsem pa bodo lahko jahali pod skrbnim in strokovnim

Na natečaj Konj – ta čudovita žival je prispelo veliko zgodb in risb.

vodstvom. Njihove zgodbe in risbe bodo krasile prostore KK Postojna in mogoče katera izmed njih tudi koledar KK Postojna. (KKP)

Tri desetletja postojnskih skavtov

Skavti so tisti mladinci in mladinke, ki jih že na daleč prepoznamo po značilni opečnato oranžni srajci in večbarvni rutki okrog vratu. Postojnska skavtska zgodba se je porodila pred tridesetimi leti in od takrat so generacije mladih na poletnih taborih spoznale svojo domovino in nekaj tujine, se urile v raznovrstnih veščinah, pomagale ob različnih nesrečah, prižgale nešteto ognjev ter ob njihovi magični svetlobi prepevale in igrale kitaro.

Skavtsko gibanje

Ideja skavtstva je dobila svoje prve zametke že leta 1907, ko je Robert Baden-Powell - Londončan iz zelo ugledne angleške družine, peljal taborit na otok Brownsea 22 dečkov iz različnih socialnih razredov. Skavtstvo po besedah Baden-Powella »ni nikakršna težka znanost; če ga gledamo v pravi luči, je vesela igra. Skavtstvo dečke in deklice preko iger vzgaja za odgovorno državljanstvo«, kar se ni spremenilo niti po več kot sto letih. Skavtsko gibanje se je na slovenskih tleh začelo leta 1922. Dravsko skavtsko skupino, vključeno v jugoslovansko organizacijo, je osnoval France Pintar. Poleti leta 1923 je bil organiziran prvi skavtski tabor v Kamniški Bistrici; udeležilo se ga je 30 fantov in 10 deklet. Delovanje je prenehalo s pričetkom 2. svetovne vojne, po njej pa se je oblikovala Zveza tabornikov Slovenije. Ta je postala leta 1994 del Svetovne organizacije skavtskega gibanja. Danes imamo v Sloveniji štiri skavtske organizacije: Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, Zvezo bratovščin odraslih skavtinj in skavtov, Zvezo tabornikov Slovenije in Evangelijske skavte. Letos obeležuje Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov in med njimi steg Postojna 1 trideset let delovanja.

Skavtski voditelji skrbno pripravijo članom med raznovrstnimi sreča-

Postojnski skavti praznujejo 30 let delovanja.

nji, dogodki, zimovanji in letnimi tabori program, ki ustreza razvojnim potrebam posamezne starostne kategorije. Tako se bobri in bobrovke srečujejo na mesečnih bobrovanjih, volčiči in volkuljice skupaj odkrivajo skrivnosti gozda, izvidniki in vodnice urijo svoje veščine preživetja v naravi, popotniki in popotnice pa iščejo poti, ki jim ponujajo nove izzive za osebno rast. Slovenski skavti izvedejo vsako leto več kot 300 večdnevni zimovanj in letnih taborov ter organizirajo 12 daljših usposabljanj za mladinske voditelje.

Skavti preprosto obožujejo »skavtanje«, radi preživljajo čas v naravi, kljub temu da jih ta kdaj umaže, zmoči ali utruji. Radi služijo družbi, spoznavajo nove prijatelje in odkrivajo nove kotičke naše zelene Slovenije. Skavtska organizacija je kot plavalni bazen, v katerem nezavedno izgubiš plavalne rokavčke in se razposajeno prepustiš življenjski modrini.

Postojnski začetki

Skavtom iz Ljubljane, z Brezovice in iz Veržeja se je na ustanovnem sestanku 31. marca 1990 v Ljubljani pridružila skupina mladincev iz Postojne. Ustanovni člani so si naredili ime Zmaji. Na taboru v Logu pod Mangartom so se prvič srečali z zamejskimi skavti. Svoj prvi tabor

so postavili že avgusta istega leta na Nanosu pri Abramcu. Sprejem v skavtske vrste je potrjen s svečano obljubo. Skavti Postojna 1, kot se je imenoval prvi šestčlanski steg, so zaprisegli svojo skavtsko obljubo maja 1990. Pripadnost stegu ali lokalni enoti določajo različne barvne rutke. Postojnski skavti so se že na začetku odločili za rumeno-zeleno kombinacijo, in ji ostajajo zvesti. ZSKSS ima danes približno 5.000 aktivnih članov, od tega 820 voditeljev. Steg Postojna 1 šteje 115 članov.

Kje vse srečamo postojnske skavte?

Pomembna prvina skavtske dejavnosti je prostovoljstvo. Mladinski voditelji opravijo povprečno vsaj pet ur prostovoljnega dela tedensko. Poleg redne vzgojne dejavnosti pripravijo vsako leto mnoge projekte s področja aktivnega državljanstva, okoljske vzgoje, kulture, športa in različne humanitarne projekte. Vse aktivnosti sofinancira Občina Postojna, brez katere bi bilo izvajanje določenih projektov neizvedljivo. Med najodmevnejšimi, pri katerih sodelujejo skavti iz cele Slovenije, je zagotovo vsakoletna dobrodelna akcija Luč miru iz Betlehema. Decembra lani je potekala že 29-ič, v vseh teh letih pa so z dobrovoljnimi prispevki zbrali preko 300.000 evrov. Denar poda-

rijo različnim dobrodelnim organizacijam. Skupaj s postojnskimi taborniki že vrsto let pomagajo pri organizaciji občinske čistilne akcije, sodelujejo pri festivalu Zmaj 'ma mlade, potrudijo se pri vsakoletni Paradi učenja, pripravljajo skavtske delavnice za otroke in so že vrsto let nepogrešljivi tudi pri organizaciji poletnih oratorijev v postojnski in hrenoviški župniji. Redno se udeležujejo akcij v okviru Civilne zaščite. Tako so v času epidemije pomagali pri oskrbi starejših in v kuhinji postojnskega doma za upokoence ter raznašali letake in maske.

Vsakah pet let se odvija festival skavtske pesmi. Ker je letošnje praznovanje 30. obletnice preprečila pandemija koronavirusa, bo 24. oktobra v Postojni, tako postojnski skavti vsaj upajo, 6. festival Skavtfest 2020. Verjame, da bo to skupaj z ostalimi slovenskimi skavti pravo praznovanje po praznovanju.

Skavtska obljuba

*Pri svoji časti obljubljam,
da si bom z božjo pomočjo
prizadeval/a
služiti Bogu in domovini,
pomagati svojemu bližnjemu in
izpolnjevati skavtske zakone.*

Besedilo: Marino Samsa; fotografija: arhiv ZSKSS Postojna.

Roman Doles, mojster lesenih gradov

Letos bo pet let, odkar lahko na trati pri postojnskem vrtcu občudujemo lesen pravljичni grad. Izdelal in daroval ga je Roman Doles, mojster obdelave lesa. Takšnega gradu ni bilo moč najti pravzaprav nikjer, a ker se dober glas vedno sliši v deveto vas, je dobil čez tri leta svojega, kar štirikrat večjega naslednika v Borovnici. Postavljen je v bližini vrtca in tudi ta je prava paša za oči. Poleg značilne pravljичne podobe je pravzaprav več funkcionalno otroško igralo, varno za otroke in okolje (za zdravo zaščito lesa gre zahvala donatorju – podjetju Silvaprodukt).

Ko obiščem mojstra Romana v Kotu (v Majlontu), me pred hišo najprej pozdravita razkošen stoletni oreh in lepo urejeno dvorišče z gredicami, rožami, s kaktusi in palmami. Roman pove, da za vrt in lepo okolico hiše skrbi hči Barbara. Zaposlena je sicer kot vzgojiteljica v vrtcu, očetu pa strokovno in vsestransko pomaga tudi pri izdelavi lesenih gradov in pri drugih projektih. Stopim v delavnico, kjer nastajajo okrogli stolpi novega gradu, ki naj bi bil v prihodnje postavljen nekje v našem domačem okolju.

Roman je upokojenec in odličen ljubiteljski »ta- užentkincler«, kot radi rečemo spretnim ljudem. Zanima ga veliko stvari in v življenju se je lotil marsikaterega dela. Od malih nog ga je gnala raziskovalna vnema, zanimalo ga je delovanje motorjev, mehanizmov, konstruiranje ... Na stenhah ugledam stara mizararska orodja in pove, da je bil njegov oče Venceslav v svojih časih (že kmalu po 2. vojni) poznan 'tišlar'. Vendar nekako ni hotel, da tudi njegov sin pristane v istem poklicu, ker je težek; tudi takratni sistem ni bil naklonjen obrtnikom. Tako je Roman odšel na študij in postal

Romanov pravljичni leseni grad že pet let domuje pri postojnskem vrtcu.

agronom. Kar domala štiri desetletja je bil zapisan mlekarni v Hruševju oziroma Kmetijski zadrugi Postojna. Veliko zanimivega je povedal tudi o svoji poklicni poti, a to je že druga zgodba. Pravi, da se menda v očetovi delavnici ni kaj dosti naučil, a mu ne verjamem, saj se vidi, da je z lesom že v otroških letih sklenil trdno in globoko vez. Ljubezen in povezanost z lesom, pravi, nosimo v svojem človeškem zapisu že od nekdaj. Les je največja dobrina, brez katere si svojega obstoja in življenja praktično ne moremo zamišljati. Vrneva se k orodju na steni. Pove, kako je njegov oče nekatere vrste orodja dobival še iz Amerike (ker ga prej tu ni bilo moč dobiti) in je še danes uporabno. Stroji so delo olajšali. In vendar v tišlariji ne moreš in ne smeš šteti na stotine in tisoče ur, saj zahteva tovrstna obdelava lesa do zadnjega elementa in detajla še vedno izjemno veliko dela. Vse je domišljeno v njegovi glavi, nikoli nima načrta. Zdi se nemogoče, da tako veliki projekti in večji predmeti ne nastajajo po skici ali načrtu. Tudi

posebno strožnico za les je izdelal sam. Roman mi razkaže še ostale prostore v hiši; tudi te je oplemenitil s svojim delom. Najprej 'rimsko klet' – njene umetelno izdelane police za ozimnico krasijo stebriči in dekorativni elementi, opeka, kamen ... Povzpneva se po lepih lesenih stopnicah, da mi razkaže še bivalne prostore. V njih sta pravzaprav domala vsa lesena oprema in pohištvo delo njegovih rok. Omare, masivne komode, skledniki, mize, impresivne velike stoječe ure, skratka kamor seže pogled, je sled njegovega značilnega dela. V najrazličnejših izdelkih (tudi miniaturnih gradovih in opremi) združuje razne slogovno zgodovinske elemente s sodobnimi izpeljavami. Vse odlikujeta natančna izdelava in estetska izmojstrenost.

Roman svoje izdelke v veliki meri podarja svojim najbližjim, prijateljem, ... prikupne pručke med drugim tudi otrokom v postojnskem vrtcu.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Tomaž Penko.

ZANIMIVOSTI

Perišča v Rakitniku nekoč

Pred uvedbo pralnih strojev v šestdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo pranje perila najbrž najbolj težaško gospodinjsko delo. Rakičanke so imele za splakovanje nekaj izvirne vode: ob vasi Staro štirno Na svinjariji, nekaj sto metrov oddaljen Maticov studenec in izvir na Čelharjevem vrtu. Vodo iz Nove štirne V zaodru so uporabljali le za pitje in kuho.

Postopek pranja vključuje med drugim priprave, žehto, mencanje, beljenje in nazadnje dejansko pranje – to je tolčenje perila po perilnem plohu ter splakovanje in ožemanje (Google: Žeha). Zadnje potrebuje največ vode, zato so ga opravili na prostem – ob rekah in potokih, ob jezerih, vodnjakih, studencih, večjih vodnih kotanjah in ob kalih. Zaradi pomanjkanja tekočih voda so imeli s splakovanjem največje težave na Krasu. Skozi Rakitnik teče potok Rakiški stržen. Vas leži ob presihajočem Rakiškem jezeru; tega občasno napravi potok, ko se razlije po travnikih ob njem. Dovolj visok nivo vode, ki omogoča pranje, pa traja navadno le ne-

Drago Šabec in njegova sestra Zinka leta 1965 na perišču pri Stari štirni. V ospredju pralni ploh in vurna. Levo je betonski obod štirne, v ozadju pa poslopje nekdanjega italijanskega letališča.

Prilagoditve tudi v cerkvenih klopeh

Zaradi epidemije koronavirusa so bile začasno ukinjene tudi svete maše s prisotnostjo vernikov. Odziv nekaterih duhovnikov je bil nepričakovano hiter, prenosi maš po družabnih omrežjih so naraščali. Tudi nacionalna televizija je v svoj redni program uvrstila prenos nedeljskih maš iz mariborske stolnice. Z novimi izkušnja mi so se soočili tudi duhovniki v naši občini.

Župnik Jožef Koren – ta skrbi za župniji Postojna in Studeno – je med drugim zapisal: »Z velikim veseljem smo pozdravili odločitev škofov Katoliške cerkve, da so v skladu z navodili Kriznega štaba dovolili ponovno obhajanje svetih maš v cerkvah. Do 4. maja smo bili v župniji Postojna in Studeno povezani le preko župnijske spletne strani in facebooka. Tam smo redno vsak dan prenašali sveto mašo v živo. Še vedno vsak dan snemamo in predvajamo šmarnice za otroke. Prav tako smo imeli nekaj ZOOM srečanj z mladimi, s starši prvoobhajancev in z zakonsko skupino. Ves čas karantene smo imeli tudi verouk na daljavo. Pri tem moram pohvaliti katehete in starše, ki so se aktivno vključili v sodelovanje. Prav tako se zahvaljujemo vsem vernikom, ki so v času karantene naročili svete maše in darovali za potrebe župnije. In vsem, ki so v času karantene skrbeli za snažnost in lepoto naših cerkva.«

Bogoslužje v župniji Slavina in župniji Matenja vas z Orehkom opravlja župnik Jožef Jakopič. 12. marca je bila v Slavini zadnja večerna maša s prisotnostjo vernikov. »Ko sem na koncu maše prisotnim razglasil, da do nadaljnjega ne bo več svetih maš z ljudstvom, se je mnogim, in tudi meni, utrnula solza v očeh,« je povedal župnik. 19.

Zdaj lahko verniki spet prisostvujejo mašam, seveda ob upoštevanju varnostnih ukrepov. Maša na vrtu pri Fari omogoča udeležencem primerno varnostno razdaljo.

aprila je potekal preko facebooka direkten prenos maše iz cerkve v Slavini, naslednjo nedeljo – na god sv. Jurija pa iz cerkve v Žejah. »Glede maš so bili župljani seznanjeni na spletnih straneh župnije, prav tako glede verouka na daljavo. Mnogi so ob tem (posredno) utrpeli tudi veliko materialne škode. Kaj pomeni izostanek miloščine, darov vernikov za župnijsko cerkev, ko ni bilo 7 nedelj maš in velike noči z velikonočnim ofrom, lahko vsak sam presodi,« je zapisal Jožef Jakopič.

V župniji Hrenovice prav tako ni bilo dva meseca svetih maš s prisotnostjo vernikov. »Vsak dan sem maševal v cerkvi. Najbolj sem občutil odsotnost vernikov pri mašah in obredih v velikem tednu in med velikonočnimi prazniki ter ob nedeljah,« je pojasnil **Vinko Lapajne, župnik župnije Hrenovice**. Verouk so v dogovoru s katehistinjami zelo kmalu preselili na internet, preko katerega so dosegli večino otrok in staršev. V dogovoru s starši so preložili praznik prvega

svetega obhajila na konec junija, ko bo, tako vsaj upajo, omejitev manj. »Z manjšo skupino župljanov sem bil nekajkrat na zvezi tudi preko Zooma. V času omejitev sem imel nekaj pogrebov ter nujnih obiskov starejših in bolnih na domu. Pri pogrebih je bila udeležba bistveno manjša, po večini smo se od pokojnih poslovili le v najožjem družinskem krogu. Menim, da nas soočenje z nekaterimi negativnimi posledicami te epidemije šele čaka in bo zahtevalo večjo potrpežljivost, sodelovanje, solidarnost in človečnost kot v času same epidemije. Pameten in učljiv človek izide iz vsake preizkušnje bolj moder in bolj dober,« je še poudaril hrenoviški župnik.

V župniji Planina pri Rakeku so lahko dobili župljani vse informacije v oznanilih Planinski zvon – izdaja ga **župnik Franc Maček** – in na župnijski spletni strani.

Besedilo in fotografija: Marino Samsa

Rakičani na Jezeru leta 1954. V ozadju Kovačeva kovačija in desno obrežni zid, ki je služil za perišče.

kaj mesecev na leto – največ v jeseni in spomladi, redkokdaj tudi pozimi, ko zamrzne. Domača hiša je oddaljena od potoka oziroma Jezera le nekaj metrov. Ob njegovi polni strugi ali ob polnem Jezeru sta imeli mama in sestra na bregu zelo priročno perišče. Druge Rakičanke pa so takrat prale na obrežnem zidu ob Kovačevi kovačiji, in ko se je voda umaknila, pod njim. Del leta je bila v strugi potoka ob vasi le Luža za napajanje živine. Takrat so nekatere perice splakovale pri Stari štirni na Svinjariji, druge pa pri studencu na Čelharjevem vrtu (novi lastnik ga je pred nekaj leti zasul). Hudo je bilo, ko sta tudi ta vira usahnila. Tisti, ki so imeli rezervoar (takih je bilo le nekaj), so izkoriščali kapnico ali pa so vodo vozili domov iz Nove štirne v ročnih vozičkih ali z živino iz nekaj sto metrov oddaljenega Maticovega studenca.

Pozimi, ko je pod hišo zamrznilo jezero, sem v led vsekal škutljo (štirio-glato luknjo), skozi jo zajemal vodo in jo zival mami in sestri v škaf. Ob škafu sta imeli kanglico tople vode, kjer sta si občasno greli otrple roke.

Besedilo in fotografije: Drago Šabec.

KEGLJANJE

Predsedstvo Kegljaške zveze Slovenije je na zadnji majski korespondenčni seji sprejelo sklep, da se vse slovenske kegljaške lige nadaljujejo. Vse tri postojnske članske ekipe bodo tako 6. junija ponovno stopile na kegljaške steze in odigrale zadnja prvenstvena kroga.

Kegljači Proteusa (v naši najkakovostnejši ligi so trenutno na tretjem mestu) bodo najprej gostovali v Kamniku, v zadnjem – 18. krogu pa bodo 13. junija v primorskem obračunu gostili Gorico (Nova Gorica). **Kegljavke Proteusa** so že nove državne prvakinje; prav tako bodo najprej gostovale, in sicer pri Calcitu (Kamnik), doma pa se bodo za zaključek izjemne sezone pomerile z Impolom (Slovenska Bistrica).

Druga moška ekipa Proteus II se bo v 3. Slovenski ligi - zahod najprej pomerila doma v sosedskem derbiju s Pivko II, nato pa naslov prvaka in uvrstitev v višjo ligo proslavila pri Lokomotivi v Ljubljani. **Denis Čenanović – trener članskih ekip KK Proteusa**, je povedal: »Kljub temu da nam je pandemija koronavirusa sezono 2019/20 močno otežila in priskutila, bo ta za naš klub zgodovinska. Imamo naslov državnih prvakinj, moški bodo tretji, druga ekipa pa je novi član 2. kegljaške lige - zahod. Na našem kegljišču v Športnem parku treniramo že od 11. maja dalje, seveda pod posebnimi varnostnimi pogoji.«

ZANIMIVOSTI**Oživele so stare poti**

V času korona krize je marsikdo krenil po znanih, manj znanih poteh, pa tudi neznanih stezah. Ena od bližnjih makadamskih in vse bolj priljubljenih sprehajalnih, tekaških in kolesarskih krožnih poti nas vodi od Postojne mimo Stare vasi do Rakitnika in po drugi strani nazaj.

Na poti od Zdravstvenega doma naprej ob vrtilčkih je bil po pripovedi nekoč nekje tam izvir z zdravilno vodo. Dobro je odžejal mimoidoče in tiste, ki so tod okrog kmetovali. Nadaljujemo skozi podhod pod avtocesto in že smo na cesti, ki vodi mimo osamele kamnite hiše na levi. Tam je bila nekoč pomembna vodna črpalka za železnico in v njej veliko kolo. Če je zmanjkalo elektrike, so vodo črpali ročno. (Zanimivost: aprila 1978 se je z vožnjo iz Ljubljane v Postojno končalo obdobje parne vleke pri nas.) Malce naprej pa vidimo čistilno napravo in Stržen na levi. Po domače so poimenovali to cesto *Po Rokavi* ali *Čez Rokav*. V 60. letih prejšnjega stoletja je bila ta pešpot bližnjica iz Rakitnika v Postojno, če seveda ni bilo blata in vode. Zanj so vedeli in

NOGOMET

Sredi aprila je osrednja NZS sprejela sklep, da se vsa ligaška amaterska tekmovanja – od 3. članske SNL navzdol (tudi mladinska, kadetska, deška, dekliška ...) kot tudi pokalne tekme v sezoni 2019/20 – zaključijo, in ne odigrajo do konca. Sredi maja je NZS objavila težko pričakovano novost, da se predčasno zaključi tudi prvenstvo v 2. SNL, ne pa tudi državno prvenstvo oziroma tekmovanje v naši najkakovostnejši 1. SNL. To se bo nadaljevalo 5. junija.

Tako je končana tudi nogometna sezona na področju MNZ Koper; v EPNL za člane nastopa namreč tudi **FC Postojna**.

Med 11 ekipami (NK Portorož Piran je že jeseni izstopil iz lige) je ekipa FC Postojna po enajstih nepopolnih krogih uvrščena trenutno na prvem mestu. Prvak za sezono 2019/20 naj bi tako postala vodeča FC Postojna (27 točk) pred Jadranom Hrpelje Kozina (23 točk). Toda Nogometna zveza Slovenije še ni obvestila, kako bo z morebitnim napredovanjem v višjo ligo.

Postojnski nogometišči so igrali v 3. SNL - zahod nazadnje v sezoni 2016/17 (izpadli so kot zadnje-uvrščeni). Če se ponovno uvrstijo v tretjo ligaško konkurenco, bi bil to za mednarodno obarvano ekipo Postojnčanov lep športni uspeh.

BALINANJE

Tudi izvršni odbor Balinarske zveze Slovenije je na majski izredni korespondenčni seji sprejel odločitev o izvedbi oziroma nadaljevanju balinarskih lig pod njenim okriljem. Tekmovalna komisija pri BZS je odločila, da se po krajšem pripravljalnem obdobju odigrata še preostala kroga v Super balinarski ligi, posvetila pa se je tudi predlogom o nadaljevanju državnih lig za mlade in posameznih državnih prvenstvih. Vse preostale lige naj bi bile zaključene predčasno.

V naši desetčlanski najkakovostnejši balinarski ligi nastopa tudi **BK Postojna**. Pred prekinitvijo je bila na sedmem mestu, saj je zbrala 13 točk in zanesljivo obstala v ligi. V predzadnjem – 17. krogu igrajo Postojnčani 13. junija v gosteh z Marjetico Koper, v zadnjem (teden dni kasneje) pa pričakujejo doma (ob 15. uri) ljubljanski Krim.

Zaključni turnir štirih najboljših ekip za naslov državnega prvaka bo odigran 27. in 28. junija. Za organizatorja kandidirajo tudi Postojnčani s svojo Zeleno balinarsko dvorano. Znano je že, da iz Super lige izpade ekipa iz Območne balinarske zveze Postojna – zadnjeuvrščena BK Košana, novi član pa je vodeča ekipa v 1. Balinarski ligi Velenje Premogovnik.

Brane Fatur

Gozdna pot Čez Barakoc nas pripelje pod Staro vas in nad njo.

jo uporabljali mnogi iz vseh bližnjih vasi, vse tja do Slavine. Prav ta drugi del makadamske ceste – ob robu letališke ravnine proti Rakitniku – je Občina Postojna pred nekaj leti lepo prenovila; še danes se je drži ime *Stara cesta*. Sredi 18. stoletja je bila to (po Terezijanskem katastru) glavna

cesta oziroma glavna prometna povezava, ki je vodila iz Postojne proti Pivki in naprej. Vzporedno Reško, torej glavno cesto, so zgradili seveda kasneje.

Vse to območje je danes bogato s travniki, nekoč pa je bilo obdelano polje z velikimi njivami. Da bi ukrotili obsežno, pretežno močvirnato območje, so še v času pod Italijo uredili melioracijske kanale. Ko pridemo v Rakitniku do konca poti, pa nas ta iz vasi lahko vodi nazaj proti Postojni po kolovozu in stezi, ki se vije tik ob gozdni meji in za njenim robom na jugovzhodni strani. Tudi tam so še vidni ostanki stare poljske in peš poti, ki je nekoč povezovala Postojno in Staro vas z Rakitnikom in se pravzaprav vije pod železniško progo. Po domače se je reklo, da greš *Čez Barakoc*. Pripelje nas pod Staro vas ali nad njo. Mestoma naletimo še na ostanke starih kamnitih robnikov in podpornega zidovja. Rakiški domačini vedo povedati še veliko zanimivosti o drugih starih okoliških poteh. Ena od njih vodi tudi čez gmajne na bližnji hrib Grmača in ponudi čudovit razgled daleč naokoli.

Besedilo in fotografija: Polona Škodič.

Pred 75 leti ...

Prvi majski dan – kot praznik dela ga praznujemo v spomin na krvave demonstracije v Chicagu leta 1886 skoraj po celem svetu že 130 let – je Postojni pred petinsedemdesetimi leti prinesel težko pričakovano svobodo. Teden dni kasneje, 7. maja 1945, je stopila v veljavo pogodba o brezpogojni kapitulaciji nemške vojske, minuto čez polnoč 9. maja pa se je v Evropi uradno končala druga svetovna vojna.

V sestavku Angele Oražem *Kronika od 28. 4. 1945* – hranimo ga v Notranjskem muzeju Postojna – je avtorica strnjeno popisala dogajanje v zadnjih vojnih dneh. O zaključni akciji 30. aprila lahko preberemo: »Naši so pričeli z napadom okrog pol štirih popoldne, in sicer so napadli od treh strani: od Zagona (borbe so bile že tudi tam), v smeri glavne ceste in od Stare vasi. Od tam so tolkli z lahko artilerijo. Okrog desete ure zvečer so se prišli do centra Postojne, to je do Vilharjevega trga. Okrog pol polnoči so se nemške posadke predale, manjši del pa se je umaknil proti Planini.« Domačini so skušali ves ta čas pomagati vojakom; prinašali so hrano, odnašali pa ranjene in jih vozili na Lavrenčičevo žago ter jim tam nudili prvo pomoč. »Dekleta iz vasi Orehek, Hrašče in Zalag so nosile hrano v prve vrste in nudile našim fantom vso pomoč.« V teh bojih so pogorele hiša Janeza Klemenca, pa Bittnerjeva hiša in gospodarsko poslopje Burgerjevih, Jordanov hlev, Lenčkova hiša in Sklapsova žaga. »Ljudstvo je bilo že tako živčno uničeno, neprepano, da se [sprva] ni zavedalo svobode,« je še zapisala Oražmova. Zvečer 1. maja pa so navdušeno pozdravili borbe 29. hercegovske udarne divizije; ti so sredi Postojne organizirali miting.

V fototeki Notranjskega muzeja smo izbrskali nekaj črno-belih fotografij, ki ilustrirajo dogajanje v tednih po koncu vojne. Podnje se je kot fotograf »podpisal« nekdanji šolski nadzornik Bogomil Lilija. To je bil čas, ko so se pod vojaško upravo začele vzpostavljati razmere za kolikor toliko normalno življenje, vzporedno pa so tekla prizadevanja za vzpostavitev nove državne meje. Nova oblast je začela svoje delo v težkih razmerah: vsepovsod so bile ruševine, pogorelci, primanjkovalo je vseh dobrin in materiala za obnovo, malo je bilo strokovno usposobljenih posameznikov. Kot ostali Slovenci so tudi Postojnčani in prebivalci okoliških vasi »strnjeno prijeli za obnovitveno delo. Težko je in trdo, mnogo truda in malo počitka,« so takrat zapisali. S kupi ruševin ter obnovo cest in poti so se »spopadali« predvsem mladi in žene. »Ne maramo najetih delavcev ali pa ujetnikov, v ponos nam bo, če si sami obnovimo svoj dom,« so sporočali po straneh *Primorskega dnevnika* v prvih avgustovskih dneh. »Vsi veselo vihtimo krampe in lopate, čistimo pločnike, nakladamo vozove in z ruševinami zasipamo jarke.«

Besedilo: Alenka Čuk; fotografije: fototeka Notranjskega muzeja Postojna.

Žene pomagajo pri obnovi uničene železniške proge in mostu.

Odstranjevanje razbitin v vili Jurca (danes Sodišče); poškodovana je bila med bombardiranjem.

Gorenje. Pri obnovi vasi, ki so jo Nemci požgali konec septembra 1943, sodeluje mlado in staro.

Tudi učenje na daljavo je spodbuda za dobro počutje in kakovosten vsakdan

Obdobje, ki nas je zaznamovalo s številnimi omejitvami, smo tudi na **Ljudski univerzi Postojna** vzeli kot poseben izziv saj smo vse načine dela prilagodili tako, da smo ostali za naše udeležence na daljavo dostopni v čim večji meri. Izredne razmere smo izkoristili kot priložnost za nove pristope in načine komunikacije pri osvajanju novih znanj.

Z 18. majem smo, po natančno določenih pravilih in glede na veljavne ukrepe ter higienska priporočila, svoja vrata za udeležence znova odprli. Uporabnikom nudimo vso podporo, ki jo morda v tem obdobju še bolj potrebujejo.

V naših predavalnicah tako znova potekajo dejavnosti, ki združujejo manjše skupine udeležencev – osnovna šola za odrasle, Opismenjevanje v slovenskem jeziku, tečajji projekta Pridobivanje temeljnih in poklicnih kompetenc, delavnice v okviru sonaravnega kmetijstva in živinoreje, tečajji in slovenščini

na tuje in dejavnosti v okviru Večgeneracijskega centra Točka moči. Ker udeleženci Univerze za tretje življenjsko obdobje predstavljajo pri morebitni okužbi rizično skupino, ostajamo pri izvedbi programov v tem okviru nekoliko bolj previdni in iščemo izvirne načine, da jih preselimo tudi na prosto.

Odprli smo tudi vrata Svetovalnega središča za izobraževanje odraslih (za vse informacije in podporo v zvezi z izobraževanjem, kariernim razvojem in učno pomočjo) in Središča za samostojno učenje.

Ljudska univerza Postojna

Spoštovane občanke in občani občine Postojna

Sredi marca se je z razglasitvijo epidemije naše javno in družabno življenje skoraj ustavilo, s čimer smo uspešno zajezili širjenje bolezni. Minula meseca sta bila težka, posledice bomo čutili še dolgo.

V boju proti širjenju bolezni smo bili poleg vseh ostalih v prvih bojnih vrstah tudi pripadniki civilne zaščite. Možje in žene, ki so ob svojih rednih službah koordinirali dobavo zaščitne opreme, oskrbo ranljivih skupin ljudi, skrbeli za upoštevanje ukrepov, aktivirali prostovoljce...

Regijski štab CZ za Notranjsko se zahvaljuje pripadnikom štaba CZ občine Postojna na čelu s poveljnikom Cvetom Kravanjo in županu Igorju Marentiču. Ponosni smo, da občine in civilno zaščito v naši regiji vodijo ljudje, ki so v težkih razmerah svoj čas

pripravljali žrtvovati za dobro skupnosti.

Hvala tudi vam, drage občanke in občani občine Postojna, da ste upoštevali vse omejitve in se naučili živeti bolj odgovorno kot doslej. Virus je še med nami, dokazali smo, da lahko živimo tudi z njim, dolžnost vseh nas pa je, da do odkritja učinkovitega zdravila ali cepiva še naprej ostajamo previdni. Iskrena zahvala vsem imenovanim, zdravstvenem osebju in številnim prostovoljcem.

Sandi Curk, poveljnik regijskega štaba CZ za Notranjsko

Zdravstven@ teče 4

V Srednji gozdarski in lesarski šoli (SGLŠ) Postojna izvajamo zdravstvena programa zdravstvena nega in bolničar - negovalec že 13 let. Zadnja tri leta s tradicionalnim tekom po postojnskih ulicah 12. maja obeležimo svetovni dan medicinskih sester, ki smo ga poimenovali **ZDRAVSTVENA TEČE**.

Ker smo letos tako rekoč čez noč prestavili na splet celotno vzgojno-izobraževalno delo, je bilo jasno, da bomo v teh nenavadnih časih vseeno obeležili praznik vseh medicinskih sester – le na drugačen način. Dijakinje in dijaki so letos tekli v svojih vaseh, mestih, na okoliških travnikih, ulicah ... in svoj tek posneli s telefonom, mentor Dragan Babuder pa je vse združil v posnetek. Nastala je spletna različica četrte po vrsti Zdravstvena teče, ki smo jo poimenovali **Zdravstven@ teče 4**. Pri teku

je sodelovalo 46 tekačev in tekačic ter nekaj učiteljev zdravstva. S tem je SGLŠ tudi letos, ko nam razmere niso najbolj naklonjene, obeležila svetovni dan medicinskih sester – na unikaten način. Vsem zdravstvenih delavcem ob tej priložnosti izražamo globoko spoštovanje in čestitamo ob prazniku.

SGLŠ Postojna

Marini Rebec še drugi mandat na čelu občinske uprave

Aprila je svoj drugi mandat na čelu občinske uprave Občine Postojna začela direktorica Marina Rebec. Po petih letih vodenja še vedno najde projekte, ki ji predstavljajo izziv pri delu. »Ni strahu, da bi nam bilo dolgčas,« pravi Rebčeva. »Da ne bi bil konec prvega mandata preveč umirjen pa nam je vsakdan popestril še korona virus s katerim se borimo tudi zaposleni v upravi kot pomoč občinskemu štabu civilne zaščite».

Za vodenje občinske uprave se je pred petimi leti odločila, ker je bila mnenja, da je v občini vedno prostor, da se naredi nekaj boljšega, nekaj novega, nekaj več. Že takrat se je zavedala odgovornosti, ki jo prinaša delo direktorja. Kot pravi, se z drugim mandatom ta odgovornost še povečuje, tako odgovornost do občanov kot pričakovanja do sebe.

Tudi sedaj, na začetku druge petletke, je

Marina Rebec, direktorica občinske uprave

mnenja, da se z dobrim strokovnim in korektnim delom, obilico dobre volje in zanosa ter z vsestranskim povezovanjem na vseh ravneh, da storiti marsikaj. »Občina je v zadnjih letih izpeljala številne projekte. Eni so bili že vpeljani in so se uspešno nadaljevali, mnogi so bili takšni,

kjer smo orali ledino. Veliko je bilo storjenega na področju otrok, mladih, nevladnih organizacij, investicij, sociale, predvsem pa je bilo veliko medsebojnega povezovanja različnih institucij, veliko komuniciranja in odprtosti za nove ideje. Tudi v naši zgodbi se je potrdil rek, "da je v slogi moč" in moje življenjsko vodilo "kjer je volja, je tudi pot".

V tem času je Občina Postojna v svoje delo uvedla model CAF – Skupni ocenjevalni okvir za organizacije v javnem sektorju, ki ga izvaja Ministrstvo za javno upravo z namenom spodbujati stalne izboljšave in napredek celotnega delovanja organa. Občinska uprava se prilagaja razmeram in potrebam lokalne skupnosti in se temu primerno tudi odziva. Vsako leto se povečuje število rešenih zadev. Občina je v letošnjem letu pridobila tudi Zlati certifikat ISSO in s tem upravičila svoja pričakovanja tudi na področju učinkovitosti dela občinske uprave.

"Vesela sem, da lahko nadaljujemo v začrtani smeri," pravi Marina Rebec in dodaja, da imajo vsi projekti skupni imenovalec in to je celotna ekipa občinske uprave na katero sem zelo ponosna in s katero mi je v veselje delati".

Netopirji in koronavirusi

Pretekle mesece so bili netopirji deležni negativne konotacije po vsem svetu, saj se jih neupravičeno krivi za pojav pandemije. Zaradi tega smo se v ekipi projekta KRAS.RE.VITA odločili pojasniti nekaj dejstev.

Koronavirusi gotovo obstajajo že tisoče let, vendar običajno niso nevarni za ljudi. Znani so pri mnogih vrstah tako domačih kot divjih živali.

Netopirjem je neupravičeno pripisana krivda za pojav pandemije.

Virus SARS-CoV-2, ki povzroča pandemijo, prenašajo ljudje in ne netopirji. Koronavirusu je najbolj soroden tisti najden pri azijski vrsti netopirja, a tudi tu niso zaznali neposrednega prenosa na ljudi. Preskoki bolezni iz ene živali na drugo so na splošno zelo redek pojav. Pri netopirskih koronavirusih je po sedanjem vedenju potreben še vmesni gostitelj, ki pa ga pri tem virusu (še) niso našli. Neposrednega prenosa netopirskih koronavirusov z netopirjev na ljudi do sedaj kljub obsežnemu raziskovanju niso potrdili še nikjer na svetu. Zato ne skrbite, če ste bili v prostoru z netopirji ali če ti bivajo v vaši bližini. Ker netopirji niso gostitelji koronavirusa, tega ni tudi v njihovem gvanu. Vseeno pa je smotno upoštevati priporočila glede higijene pri stiku z živalmi, tako domačimi kot divjimi.

Pri nas živi 30 vrst netopirjev, vse so zavarovane. Nekatere so del območij Natura 2000, zato se deluje na ohranjanju njihovih habitatov – v okviru projekta KRAS.RE.VITA je to vrsta navadni netopir. Netopirji v Sloveniji se stika z ljudmi izogibajo, saj jim predstavljamo nevarnost, k redkosti bližnjih srečanj pa dodatno pripomorejo njihova dobra čutila.

Netopirji so pomemben člen zdravih ekosistemov in posledično smo ljudje deležni blagodejnih učinkov njihovega obstoja (prehranjujejo se z

žuželkami in so pomoč pri zatiranju škodljivcev, gvano je dobro grojilo ipd.). Prisotnost pestre združbe netopirjev kaže na dobro stanje življenjskih okolij tudi za ljudi.

Že tako družbeno nepriljubljenim netopirjem, je neupravičeno pripisana krivda za pojav pandemije, le še dodatek k številnim grožnjam za njihov obstanek. Pandemija je srhljiv opomin človeštvu, da bo moralo za svojo dobrobit v prihodnje živeti z naravo in zanjo skrbeti.

Naj so vam netopirji ljubi ali ne, so strah, jeza ali celo sovraštvo do teh sesalcev povsem odveč. Če kakšnega kje zagledate, mogoče celo kakšnega potrebnega vaše pomoči, članku prilagamo številko t. i. NETOPIROFON-a, ki ga je vzpostavilo Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev: 068/650-090.

Zbrala in priredila Nina Doles, projekt KRAS.RE.VITA (Notranjski muzej Postojna); Fotografija: Matej Vranič

Obvestilo o spremembi odmere nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča v Občini Postojna

Drage občanke in občani Občine Postojna, podjetniki in organizacije, ki na območju občine opravljate poslovno dejavnost.

Občina Postojna je v lanskem letu pristopila k temeljiti prenovi evidence nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča - nadomestilo. To evidenco občina vodi za vsakoletni obračun dajatve odmere nadomestila, ki ga v imenu občine izvede območni finančni urad.

V zadnjih letih smo zaznali, da obstoječi način obremenitve občank in občanov ter organizacij ni medsebojno ustrezen in vzdržen, saj v evidenco niso bile zajete vse nepremičnine, prav tako so bila neustrezna razmerja obremenitve posameznih vrst nepremičnin. Obenem pa je bila večkrat, nazadnje v letu 2019 na Ustavno sodišče Republike Slovenije vložena zahteva za oceno ustavnosti in zakonitosti posameznih določil Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v Občini Postojna (Uradni list RS, št. 108/07, 117/07, 121/08, 85/10 in 106/11). Zahtevo je vložila Vlada RS na podlagi izvedenega nadzora nad odlokom s strani Ministrstva za okolje in prostor, ki je izvedlo nadzor v več izbranih občinah. Glede na ustavno sodno prakso na področju NUSZ ter zgoraj navedenih razlogov, smo na občini pristopili k izdelavi analize obremenitve zavezancev, ki je predstavljala strokovno podlago za pripravo sprememb odloka za obračun nadomestila, ki ga je občinski svet v preteklem letu tudi potrdil.

Poglavitne spremembe, ki so bile uvedene, izpostavljajo poenostavitve postopka odmere nadomestila. Okoliščine, ki vplivajo na višino obremenitve, so bile zmanjšane na obseg, ki je sedaj razumljiv, pregleden in enostaven za vzdrževanje. Na ta način boste tudi zavezanci za plačilo nadomestila lažje spremljali in preverjali pravilnost vsakoletne obremenitve.

Večja sprememba, ki je bila izvedena, je tudi vključitev preko 800 do sedaj

neevidentiranih stavb ter skoraj 800 delov stavb, ki so že bile vključene v občinsko evidenco nadomestila, ne pa v celoti. Z vključitvijo novih stavb in njihovih delov smo zagotovili pravičnejšo obremenitev zavezancev in manj neenakosti med njimi.

Naslednja večja sprememba, ki je bila izvedena, posega na področje obremenitve poslovnih subjektov. Zaznano je da v naši Občini obstaja peščica zavezancev, ki so bili obremenjeni izredno visoko napram ostalim. Ta razlika v obremenitvi je lahko bila tudi do 1000 odstotkov. Torej desetkrat višja. Po drugi strani je bilo ugotovljeno, da je obremenitev večine preostalih poslovnih subjektov nenavadno nizka, nižja celo od obremenitve občank in občanov. Neposredno povedano to pomeni, da je bil občan v naši občini za stanovanje, v katerem prebiva, vsakoletno obremenjen za višji znesek nadomestila, kot poslovni subjekt za enako velik poslovni prostor. To seveda ni prav. Nobena slovenska občina nima bivanja, osnovne človekove potrebe, obremenjenega močnejše kot poslovno dejavnost.

To dejstvo tudi pomembno vpliva na spremembo obremenitve poslovnih subjektov v naši občini. Večini pravnim osebam in samostojnim podjetnikom ter organizacijam, ki opravljate poslovno dejavnost, se obremenitev z letošnjim letom zvišuje. Zavedamo se, da smo s to odločitvijo povzročili močan odpor in neodobranje s strani vas, podjetnic in podjetnikov, ki v naši občini ustvarjate dodano vrednost, krepite socialni položaj in zagotavljate naš skupni razvoj. Zavedamo se tudi, da je poslovno okolje, predvsem mednarodno, podvrženo močni konkurenci, kar posledično podjetja sili k racionalizaciji poslovnih odhodkov in da dvig obremenitve nadomestila na to ne vpliva pozitivno. Povemo

lahko, da smo pri pripravi sprememb bili pozorni na to, da sedanja obremenitev poslovnih subjektov ne bo višja, kot je obremenitev poslovnih subjektov v okoliških primerljivih občinah in občinah širom Slovenije.

Smo pa z zgoraj navedenimi ukrepi in spremembami dosegli tudi to, da se veliki večini občank in občanov, torej vseh vas, ki niste bili vključeni v izvedene spremembe, znesek na položnici zniža oziroma ostane nespremenjen. Takih vas je več kot 70 odstotkov vseh zavezancev v naši občini. Vsi vi povečane obremenitve ne boste občutili oziroma boste finančno razbremenjeni. Z zgoraj pojasnjenimi, sicer neprijutljenimi spremembami, smo zagotovili pravičnejšo obremenitev, ki za večino naših prebivalcev pomeni tudi nižjo obremenitev.

Povsem nepričakovano je med nas udarila še zdravstvena kriza, ki nas je ujela nepripravljene. Vsi zaposleni smo bili deležni ukrepov, ki jih ne pomnimo že od osamosvojitve dalje. Podjetniki se soočate z velikimi organizacijskimi in predvsem finančnimi težavami. Tudi dejstvo, da je občina lansko leto sprejela spremembe odloka, ki nekaterim izmed vas obremenitev zvišuje, stanje zgolj poslabšuje. Dobivamo prošnje in pozive za odpis oziroma znižanje obremenitev, prav tako pozive k novnem premisleku.

Zavedamo se resnosti trenutnega stanja, zato smo na občini pristopili k načrtovanju in sprejemanju ukrepov, ki so v pristojnosti lokalne skupnosti in bodo olajšali delovanje pravnim subjektom, ki so zaradi popolnega ali delnega izpada prihodkov v nezavidljivem položaju. V pripravi so tudi ukrepi na področju odmere nadomestila.

Za leto 2020 občina pripravlja pravno podlago za dodelitev subvencij na področju odmere nadomestila za kategorijo pravnih oseb ter samostojnih podjetnikov, in sicer:

- tistih, ki na podlagi Odloka o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 25/20, 29/20, 32/20, 37/20, 42/20, 44/20, 47/20, 53/20 in 58/20) ne smejo opravljati dejavnosti ali je določen čas niso smeli in
- tistih, ki bodo v poslovnem letu 2020 zaradi razglasitve epidemije imeli izpad prihodkov, sorazmerno glede na višino izpada poslovnih prihodkov in glede na višino razpoložljivih proračunskih sredstev.

Za leto 2021 pa se glede na vzpostavljene in urejene evidence pripravlja predlog sprememb Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča, ki bo predvidoma obremenitev poslovnega pridobitnega namena deloma zmanjšal.

Spoštovane občanske in občani, cenjeni podjetniki!

Zdravstvena situacija nas je privedla v stanje, ko smo bolj pozorni drug na drugega, bolj občutljivi in bolj preudarni s svojimi financami. Posledično tudi težje sprejmemo dejstvo, da se v tem trenutku javna dajatev lahko tudi zviša. Potrudili se bomo, da vam vsem, ki potrebujete pomoč, pomagamo. Velika večina vas, občanke in občani, spremembe obremenitve ne boste čutili oziroma boste razbremenjeni.

Župan: Igor Marentič

Z majem nov upravnik občinskih stanovanj

Občina Postojna je 1. maja 2020 izbrala upravnika stanovanj. To je postalo podjetje KOVOD POSTOJNA d.o.o., ki bo občino zastopalo v poslih upravljanja in vzdrževanja stanovanj. Upravnik je za vse informacije dosegljiv na telefonski številki 05 7000 780 ali na elektronskem naslovu info@kovodpostojna.si. V nujnih primerih lahko predstavnika upravnika kontaktirate na tel. številko 031 514 314.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE
FINANČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

Fizične osebe- obročno plačilo davka

Zavezanec lahko z vlogo zaprosi za obročno plačilo ali odlog plačila davka. V času obročnega plačila ali odloga plačila tečejo obresti po obrestni meri 2 % letno. Za globe in druge prekrškovne obveznosti pride v poštev le obročno plačilo. Na voljo so naslednje možnosti:

- **Obročno plačilo ali odlog plačila davka zaradi ogroženosti preživljanja (največ 24 mesečnih obrokov oz. 24 mesečni odlog).** Vlogi se ugotovi, če dohodki zavezanca in njegovih družinskih članov ne presegajo predpisanih omejitev).
- **Obročno plačilo v največ 3 mesečnih obrokih za davke, ki se ne nanašajo na opravljanje dejavnosti.** Plačilo v 2 ali 3 obrokih se odobri brez preverjanja pogojev.
- **Obročno plačilo ali odlog plačila davka z zavarovanjem (največ 24 mesečnih obrokov oz. 24 mesečni odlog).** Vlogi se ugotovi, če zavezanec plačilo davka ustrezno zavaruje (s hipoteko, bančno garancijo itd.).
- **Obročno plačilo glob in drugih prekrškovnih obveznosti (največ 12 mesečnih obrokov).** Mesečni obrok mora znašati najmanj 20 EUR. Drugih pogojev ni.

Vloga za obročno plačilo ne zadrži začete izvršbe.

Če zavezanec zamudi s plačilom posameznega obroka, zapade v plačilo neplačani del obveznosti in sledi izvršba.

ASFALTI plus

Asfalti plus, nizke gradnje, d.o.o.,
Šmihel 7, 6257 Pivka, Slovenija
asfalti.plus@gmail.com, M: 041 740 514

IZVAJAMO NASLEDJA DELA:

- asfaltiranje (rezkanje, ročno, strojno)
- novogradnja javnih in zasebnih prometnih površin (cest, pločnikov, dvorišč...)
- ureditev zunanje okolice objektov
- izdelava odvodnjavanj, drenaž, fekalne, meteorne kanalizacije...
- rušitvena dela
- zemeljska pripravljalna dela
- izdelava škarp in kamnitih zložb

Kontakti: tel: **+386 41 740 514**

mail: **asfalti.plus@gmail.com**

OBČINA POSTOJNA

AKCIJA ZBIRANJA NEVARNIH ODPADKOV

SOBOTA, 13. JUNIJ 2020

Ura	Lokacija
8.00 - 8.45	PLANINA – pri gostilni Demšar
9.15 - 11.00	POSTOJNA – Titova cesta, pod pokopališčem
11.30 - 12.15	BELSKO – pri kozolcu Toplar
12.45 - 13.30	HRENOVICE – na križišču za Faro (50 m naprej)
14.00 - 14.45	HRUŠEVJE – pri bivši gostilni Pri Janezu
14.15 – 15.00	PRESTRANEK – Ul. Padlih borcev, pri eko. otoku

V OKVIRU AKCIJE LAHKO ODDATE NASLEDNJE NEVARNE ODPADKE:

Barve in lake
Lepila in črnila
Baterije
Akumulatorje
Motorna olja
Jedilna olja
Fluorescentne cevi
Čistila

Kozmetiko
Spreje
Zdravila
Kislina in alkalije
Pesticide
Topila
Fotokemikalije
Onesnaženo embalažo

PRI ODDAJI ODPADKOV UPOŠTEVAJTE VARNOSTNO RAZDALJO
PRIPOROČLJIVA JE NOŠNJA SAMOZAŠČITNIH SREDSTEV (MASKA, ROKAVICE)

PUBLIKUS
zeleni pot

PUBLIKUS d.o.o., Operativni center Postojna, Jeršice 3, 6230 Postojna
T: 05 720 49 62; E: oc.postojna@publikus.si

komus

Pogrebne storitve

V TEŽKIH TRENUTKIH ŽALOVANJA,
OB IZGUBI NAJBЛИŽJEGA,
SMO VAM V POMOČ S PRIJAZNO BESEDO IN
CELOSTNO ORGANIZACIJO ZADNJEGA SLOVESA

NUDIMO VAM POGREBNE IN POKOPALIŠKE STORITVE

- ❖ ureditev dokumentacije, prevozi in priprava pokojnika (doma in v tujini)
- ❖ izkop in priprava groba, priprava poslovilne vežice
- ❖ klasični in žarni pogrebi, ter raztros pepela na pokopališču
- ❖ ekshumacija
- ❖ organizacija pogrebne svečanosti
- ❖ žalno cvetje, objava osmrtnic
- ❖ pevci, trobentač, poslovilni govor
- ❖ pogrebna oprema

V primeru naše organizacije pogrebne svečanosti vam nudimo
10% popust na žalne aranžmaje v cvetličarni Agrokor.

DODATNE INFORMACIJE: KOMUS d.o.o.
Jeršice 3, Postojna, Dežurna št.: **041 377 294**
Tel.: 05 726 55 47, e-mail: komus@komus-po.si

Glasbena šola Postojna vabi k vpisu novih učencev za šolsko leto 2020/2021

Vpisujemo:

- ➔ v **program predšolske glasbene vzgoje** (5 letni otroci) in **glasbene pripravnice** (6 letni otroci),
- ➔ v **program glasba**: klavir, harmonika, violina, viola, violončelo, kontrabas, kitara, flavta, kljunasta flavta, oboa, klarinet, saksofon, trobenta, rog, pozavna, tuba, tolkala, petje.

V programa predšolske glasbene vzgoje in glasbene pripravnice vpisujemo do zapolnitve prostih mest. V program glasba se učenci vpišejo po uspešno opravljenem sprejemnem preizkusu.

Vpis poteka preko **e-obrazca** od 18. 5. od 9.00 dalje do 29. 5. 2020 na spletni strani šole.

Dodatne informacije:

- gspostojna.net
- info@gspostojna.net
- tel.: 051 300 022.

www.gspostojna.net

5 kolesom po POSTOJNSKI OBČINI

Začutite utrip podeželja v postojnski občini in uživajte v neokrnjeni naravi, na kolesu.

BREZPLAČNE VODENE KOLESARSKÉ TURE

prijave & dodatne informacije:

☎ 041 208 387 / Tomaž
✉ tomaz.penka@gmail.com

<p>24.5 nedelja</p> <p>③ Grajska kolesarska pot ⚡ Dolžina: 55 km ⬆ Višin. raz.: 1000 m ⌚ Čas koles.: 6:30 h</p>	<p>21.6 nedelja</p> <p>③ Grajska kolesarska pot ⚡ Dolžina: 55 km ⬆ Višin. raz.: 1000 m ⌚ Čas koles.: 6:30 h</p>	<p>19.7 nedelja</p> <p>⚡ Dolžina: 50 km ⬆ Višin. raz.: 800 m ⌚ Čas koles.: 6:30 h</p>	<p>30.8 nedelja</p> <p>⚡ Dolžina: 35 km ⬆ Višin. raz.: 500 m ⌚ Čas koles.: 4 h</p>
--	--	--	---

zbirno mesto:

TIC Galerija pri knjižnici Bena Zupančiča (Postojna), **ob 8:30. Obvezne predhodne prijave na vsako posamezno turo, dan prej.** Na mobilno številko **041 208 387** (Tomaž, TK vodnik I). S prijavo udeleženec potrdi, da se zaveda zahtevnosti ture ter izpolnjuje zdravstvene, fizične in tehnične pogoje za varno sodelovanje. Kolesarske ture potekajo po utrjenih gozdnih poteh in asfaltiranih cestah, kjer upoštevamo cestno prometne predpise. **Udeleženec vozi na lastno odgovornost in je dolžan upoštevati navodila in odločitve vodje ture.**

oprema:

Brezhibno gorsko kolo s profiliranimi gumami, vsaj sprednje vzmetenje, **čelada je obvezna**, kolesarska očala, kolesarske rokavice, rezervna zračnica, zadostna količina hrane in **pijače**.

postojna

OBČINA
POSTOJNA

OPTIKA NADOH
OPTIKA IN OČESNA AMBULANTA

- ✓ hitra izdelava in montaža korekcijskih očal
- ✓ sončna očala in sončna očala z dioptrijo
- ✓ pripomočki za nego očal in leč
- ✓ očni pregledi

Preglede opravljamo v lastni ambulanti vsak četrtek popoldan.

Opravlja jih dr. Emil Oblak, optometrist.

Datumi naslednjih pregledov

4. 6. 2020
11. 6. 2020
18. 6. 2020

Tržaška cesta 8, 6230 Postojna
www.optikanadoh.com
05 72 62 137

OPTIKA - SLUŠNI APARATI - BIRESONANCA - PREHRANSKA DOPOLNILA

Izognite se čakalnim vrstam

BLUE CONTROL
Paket vsebuje
Kontrola dioptrije
+
Okvir po izbiri (iz naše ponudbe)
+
Stekla (Blue control)
- 30 EUR

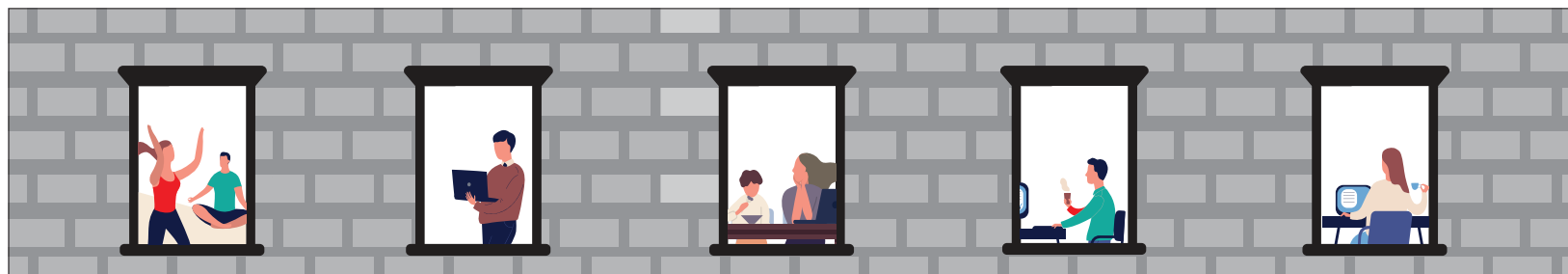
Pomladni HIT
Paket vsebuje
Kontrola dioptrije
+
Okvir (iz akcije)
+
Stekla (iz zaloge, CR)
že od 49 EUR dalje

PREMIUM
Paket vsebuje
Kontrola dioptrije
+
Okvir po izbiri (iz naše ponudbe)
+
Stekla (par progresivnih stekel)
- 50 EUR

Pokličite 065 550 665

CENTER VITALIS - OPTIKA POSTOJNA

Prešernova 1 POSTOJNA "Kulturni dom"
t: 08 16 17 535 e: info@optikapostojna.si; www.optikapostojna.si

Brezplačen zdravstveni nasvet za stranke Skupine Triglav

Za **brezplačen zdravstveni nasvet** za nujne zdravstvene težave pokličite Zdravstveno točko na **080 26 64**.

Dogovorite se za **termin pogovora z zdravnikom** družinske medicine, psihiatrom, psihologom, ginekologom ali drugim specialistom.

Na voljo je tudi **nasvet na daljavo po elektronski pošti** za področja dermatologije, urologije, ginekologije in drugih specialnosti.

Več o brezplačnem zdravstvenem nasvetu in zanimive **prispevke zdravnikov** si oglejte na zdravstveninasvet.triglavzdravje.si.

Pokličite na asistenčni center Zdravstvena točka na 080 26 64 vsak dan, med 6. in 22. uro.

triglavzdravje

POGREBNA DEJAVNOST KSP d.d. SEŽANA TUDI V POSTOJNI

Minevanje, smrt in spominjanje so teme, o katerih ljudje ne radi razmišljamo ali govorimo, žal pa doletijo vsakogar in vsakdo, ne glede na medčloveške razlike, ob tem čuti enako. Čuti izgubo, bolečino, žalost in potrebo, da v najtežjih trenutkih ne bi bil sam. Zlasti zato, ker se je v času najhujše resnice, običajno najbolj prizadetim, potrebno soočiti še s težavnim dejstvom organizacije in izvedbe ritualne pogrebne slovesnosti.

Ravno zato, ker Komunalno stanovanjsko podjetje d.d., Sežana v okviru dolgoletnega izvajanja pogrebne dejavnosti docela razume in obravnava smrt, pri izpolnjevanju tega poslanstva stremi prav k lajšanju težkega položaja, v katerega so svojci ob izgubi bližnjega ujeti. Njegova pogrebno-pokopališka dejavnost zato že od samega začetka skuša vestno izpolnjevati svojo dolžnost, ki vključuje dovršeno organizacijo in izvedbo zadnjega slovesa, predvsem pa neguje brezpogojno predanost, ki sloni

na spoštovanju pokojnika in njegovih svojcev.

S tem poslanstvom se je podjetje odločilo svojo pogrebno dejavnost izvajati tudi na območju Postojne in Pivke, zato je prostore pogrebne dejavnosti odprlo tudi v Postojni, na Kosovelovi ulici 1, kjer se obenem nahaja tudi cvetličarna podjetja. S tem namenom podjetje zagotavlja 24-urno dosegljivost na telefonski številki 065 555 750.

V zasledovanju temeljnih ciljev pogrebne službe, ki sloni na razumevanju bremen težkih trenutkov, spoštljiva in strokovno podkrovana ekipa podjetja, nudi z nasveti in priporočili ter ob upoštevanju želja svojcev, celostno organizacijo in izvedbo pogrebni storitev. Te vključujejo prevzem in prevoz pokojnika - tudi mednarodni prevoz, ureditev vse potrebne dokumentacije za pogrebno slovesnost, pripravo pokojnika za zadnje slovo ali celovito pripravo za upepelitev, pomoč pri izboru opreme v lastnem razstavnem prostoru, pomoč pri izboru cvetja v lastni cvetličarni, pripravo grobnega polja, organizacijo in profesionalno izvedbo protokola žalne slovesnosti, vključno z glasbeno spremljavo, pripravo žalnega govora ter drugih želenih storitev).

S svojo predanostjo, posluhom, znanjem ter dolgoletnimi izkušnjami smo z zagotavljanjem 24-urne dosegljivosti na tel. št. 065 555 750 razpoložljivi zato, da pomagamo v najtežjih trenutkih.

Besedilo: KSP d.d. Sežana;
fotografija: Arhiv KSP d.d. Sežana

Pogrebne storitve
KSP D.D. SEŽANA

PE Postojna, Kosovelova ulica 1, 6230 Postojna
tel: 00386 (0)5 73 11 242, gsm: 00386 (0)65 555 750

Iz foto albuma družine Počkaj z Ubeljskega

Večina Slovencev je živila od začetka 14. stoletja do 1867 pod habsburško oblastjo, nato pa še dobrih triinpetdeset let pod avstro-ogrsko monarhijo, Kraljevino SHS, Jugoslavijo ... V vseh obdobjih je živil tudi klen rod družine Počkaj na Velikem Ubeljskem.

Jakob Počkaj (fotografija iz leta 1936) – oče Duše Počkaj (iz albuma Janeza Počkaja).

Priimek Počkaj izvira z Ostrožnega Brda, na Velikem Ubeljskem pa je bil prvič prisoten konec 18. stoletja, ko se je Jakob Počkaj (rojen 1771) poročil z Ubeljščico, zalo Posegovo mladenko. Zgradila sta si domačijo (večkrat je bila prenovljena, zlasti po požaru leta 1933). Ta stoji še danes in družina Počkaj gospodari na njej že blizu 220 let. Jakob je prinesel z Ostrožnega Brda tudi hišno ime – pri Felakovih. Z ženo sta imela tri hčere in sina Martina (rojen 1810). Slednji je na Velikem Ubeljskem nadaljeval drugi rod družine Počkaj. Imel je zelo pestro življenje, saj je bil poročen trikrat in vse tri žene so mu rodile štirinajst otrok. Družini Počkaj je zapustil še danes edini originalni »družinski spomenik« – kapelico z zanimivim napisom; obnovljena stoji na začetku vasi iz smeri Razdrto.

Njegov najmlajši sin Martin (rojen 1867) je z dedovanjem kmetije nadaljeval tretji rod družine Počkaj. Ker

je bil zelo nadarjen, je s šestnajstim leti odšel v Celovec in se tam učil za kovača. Po povratku je ob domačiji zgradil kovačijo in bil tudi bikorejec. Iz vseh bližnjih vasi so vozili k njemu krave na semenitev. Dejaven je bil tudi na drugih področjih – celo med ustanoviteli mlekarne v Hruševju, nekaj časa tudi njen predsednik. Z domačijo je dobro gospodaril, postala je ena izmed najboljših v vasi. Poročen je bil s Franciško Jager iz Zagona in sta imela trinajst otrok. Pri komaj petdesetih je ovdovel. Sam je skrbel za otroke in »grunt«, umrl pa star devetdeset let. Bil je prava kmečka »grča« – še teden dni pred smrtjo je šel peš z Velikega Ubeljskega v Postojno.

Njun najstarejši sin Jakob (rojen 1895) je že kot otrok izstopal po izredno ostrem umu in odločnosti. Starši (mati celo na smrtni postelji) so ga prosili, naj gre študirat za duhovnika. Kot najboljšega na gimnaziji so ga predlagali za duhovniški poklic tudi Škofijski zavodi v Ljubljani. Odločil pa se je za študij prava na Dunaju. Ko ga je končal, je služboval v državni službi v Kraljevini SHS. Med drugim je bil načelnik Okrajnega glavarstva v Lju-

bljani in vladni koncipist (sestavljaj je koncepte za pravne listine). Opravil je tudi državni izpit za juristiko. Jakob je bil tudi dober govorec in poznavalec razmer doma in po svetu. Kadar je prišel na Veliko Ubeljsko, se je v vaški gostilni zbralo veliko ljudi, da so ga poslušali dolge ure. Poročil se je z učiteljico Cecilijo (Cilko) Divjak. Zaradi službenih dolžnosti sta se nekajkrat selila. Ko sta živela v Prekmurju, mu je žena Cilka 16. novembra 1924 v Dolnji Lendavi rodila hčerko Dušo Počkaj. Že leta 1931 je moral sprejeti pomembno državno službo v Nišu. Tam je Duša obiskovala osnovno šolo. Po maturi se je vpisala na arhitekturo, po vojni pa je bila med prvimi študentkami na Akademiji za igralsko umetnost in tam tudi diplomirala. Ko je oče Jakob ugotovil, da se je vpisala v igralsko šolo, ji je dejal: »Prvič, ko boš nastopila na odru, bom oblekel črno obleko.«

Duša Počkaj je postala ena vodilnih gledaliških igralk, zaznamovala pa je tudi slovenski film (Tistega lepega dne, Ples v dežju ...). S hripavim, včasih z raskavim, včasih z božajočim glasom je bila imenitna interpretinja šansonov in songov. 24. junija 1982 je med predstavo Gozd v Drami doživela srčni napad. To je bil njen zadnji večer.

Duša Počkaj ni prihajala na Veliko Ubeljsko ravno pogosto, čeprav so tam še živeli njena teta Kristina ter

Duša Počkaj, ko ji je bilo 25 let (slika iz leta 1949 – iz albuma Magdalene Počkaj).

strica Franc in Edvard. »Prihajala je, žal, le na pogrebe,« je povedal njen bratranec Vladimir Počkaj – Žlajf. Spominja se je kot zelo prijazne in živahne lepoticice, ki se je rada pomenkovala z ženskami in veliko kadila. Njen mož – igralec Lojze Rozman pa se je dobro razumel z vaškimi možmi.

Od trinajstih Martinovih otrok je ostal na Velikem Ubeljskem sin Franc (rojen 1901). Z ženo Marijo sta imela osem otrok; od njih je ostal na Velikem Ubeljskem njun drugorojeni sin Franc (rojen 1925). Z obema se je na Velikem Ubeljskem razvila še ena veja družine Počkaj – v tej še vedno živi hčerka Magdalena. Sin Edvard (rojen 1913) pa je prevzel Felakovo kmetijo. Z ženo Slavo sta imela tri otroke – Toneta, Zoro in Vladimirja – Žlajfa. Edvard je slovel kot izredno dober pevec, rad je prebiral knjige ... sicer pa velja še danes »nenapisano pravilo«, da je bilo v družini Počkaj že od samega začetka petje naravna danost.

Tudi Vladimir – Žlajf – ta je od očeta Edvarda prevzel kmetijo in tako nadaljuje peti rod družine Počkaj – slovi kot dober pevec. Njegov starejši sin Jure je že uveljavljen operni pevec in tudi sin Jernej – Nejc je prevzel kmetijo in vse kaže, da bo sta sinova nadaljevala šesti rod družine Počkaj na Velikem Ubeljskem,« je povedal Žlajf.

Besedilo: Gabriela Brovč; fotografije: iz arhiva družine Počkaj.

Kapelica, ki jo zgradil Franc Počkaj 1863. Pred njo čepi Franc Počkaj – s hčerko Magdaleno (v naročju) in (ob njem) sinom Benjaminom (iz albuma Magdalene Počkaj).